Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807 4-0237
Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 221. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 23-го ЖОВТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 23, 1953. No. 221. VOL. LXI.

АЙЗЕНГАВЕР ПІДТРИМУЄ РІЛЬНИЧУ ПРОГРАМУ БЕНСОНА

ВІН БЕРЕ НА СЕБЕ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РІЛЬНИЧУ ПОЛІТИКУ; ТВЕРДИТЬ, ЩО БІЛЬШЕ НАРІКАЮТЬ ПОЛІТИКИ ЯК ФАРМЕРИ; НЕ КОМЕНТУЄ ПРОГРАНИХ ВИБОРІВ У ВИСКАНСІН

Вашингтон. — На пресовій конференції, яка тривала 26 хвилин, президент Айзенгавер найбільше вияснень дав у справі рільничої політики свого секретаря рільництва Езри Тефта Бенсона. Один журналіст запитав, чи Бенсон задумує резигнувати в зв'язку з перемогою демократів під час додаткових виборів у стейті Висканзин, як цього домагався один республіканський сенатор. Президент заявив, що він сам має право вибирати собі членів кабінету, і що він бере на себе відповідальність за рільничу політику, яку здійснює на довшу мету секретар рільництва Бенсон. Фармери і вся країна мусять зачекати на ті пропозиції, які поставить у цій проблемі Крайова Дорадча Рільнича Комісія. Президент заявив, що він не знає другої людини, яка дбала б про добро фармерів та власників тваринних фарм і всього народу так, як це робить Бенсон. Він сказав, що під час поїздки по стейтах зустрічався з фармерами, і бачив, що вони менше невдоволені з теперішньої рільничої політики уряду, ніж це представляють політики. Президент обідав із 40 фармерами, своїми давніми приятелями в місцевості Абілен, які цілком щиро з ним говорили про свої клопоти в зв'язку з низькими цінами на фармерські продукти і підвищенням цін на всі інші товари. Ці фармери знають, що не можна якимсь чародійним помахом негайно відвернути фармерську кризу. З інших справ президент порушив справу американських неповоротців із комуністичного полону, і висловив вдоволення з того факту, що один вояк без намови заявив про своє бажання повернутися до ЗДА. Президент вважає, що й інші американські неповоротці змінять своє рішення. Про генерала Діна, що три роки перебував у комуністичній неволі, президент висловився з найбільшим признанням, заявивши, що країна визнає його досвід і визначить йому відповідне становище. Айзенгавер стурбований посухою в країні, і обіцяв дальшу допомогу загроженим стейтам. В справі підвишки коштів прожитку президент сказав, що ціни не піднsocяться так раптово, як це було досі і що треба знайти середню дорогу між домаганням вищих платень і бажанням вищих цін за продукти. Президент високо ставить політичну мудрість німецького канцлера Аденауера. Про перемогу демократів у стейті Висканзин, президент відмовився давати свій коментар, мовляв, делкі журналісти краще політичні коментатори від нього.

Уневажнення кандидатури посадника Імпеллітері

Ню Йорк, Н. Й. — Найвищий суд стейту Ню Йорк уневажнив кандидатуру на посадника Ню Йорку дотеперішнього посадника Вінсента Імпеллітері. Демократичний кандидат Роберт Вагнер, мол., переміг був його у правиборах, і кандидатуру Імпеллітері зголосила т. зв. Партія Досвіду, вносячи петиції з підписами виборців. Щоб у такий спосіб внесена кандидатура була важна, на це треба 77,500 підписів. На петиції за кандидатурою Імпеллітері було більше число підписів, але суд уневажнив їх, бо це були підписи виборців, які не зареєструвалися, і тому не мають права підписувати петиції та голосувати.

Знайдено труп Майка Брогана

Ню Йорк, Н. Й. — Води Гудсону викинули на Канал стріт набрякле тіло 49-річного посередника портових вантажників Майка Брогана. Броган зник був 30 вересня. Прихильники нової спілки вантажників, яка хоче бути членом АФП, — твердять, що Брогана втопили його суперники — прихильники спілки вантажників під проводом Райена, яку виключено недавно з членства АФП. Неприхильні Броганові робітники твердять, що Броган ще був 30 вересня п'яний, але інші це заперечують і запевняють, що Броган не залишив причалу. Тіло Брогана передали до шпиталю на секцію.

3,850-тоннова куля випробовуватиме атомові підводні човни

Вест Мілтон, Н. Й. — 21 жовтня викінчено велику кулю, що важить 3,850 тонн і що в її поміччю випробовуватимуть нові човни, урухомлювані атомовою енергією. Цю кулю випродукували впродовж 10 місяців. вона вища за вісімнадцятиповерховий будинок, має 225 стіп у діаметрі і стоїть побіч атомової лабораторії Дженерал Електрік Компані. Ця компанія будує новий підводний атомовий човен, подібний до „Морського Вовка", який збудовано в Гротон в стейті Конетикат. Дженерал Електрік викінчує новий реактор для підводного човна, який встановлять у цій великій кулі, де будуть створені такі самі умови як на морі. Після випробування цього реактора збудують новий підводний атомовий човен, який власною енергією зможе плавати довгі місяці з найвищою швидкістю і не потребуватиме додаткового огрівання оливою.

В АМЕРИЦІ

● У найближчий понеділок, 26 жовтня, Ню Йорк вітатиме генерала Вільяма Ф. Діна, який недавно повернувся з комуністичного полону. Посадник міста Імпеллітері передасть генералові Медалю Чести міста Ню Йорку і пергаменовий звій за надзвичайну громадську службу.

● Комісар для контролі зачищення повітря д-р Леонард Грінбург повідомив, що в Ню Йорку в найближчому часі буде встановлятися у великих мешканевих будинках, які зможуть „спалювати дим і пару".

● Адміністрація Ветеранів повідомляє своїх членів, що від 1 жовтня дентистична опіка над ветеранами буде обмежена. Коло 35 відсотків ветеранів не матимуть права на цю опіку.

● 25 жовтня 10,000 нюйоркських поштових урядовців протестуватимуть проти того, що їх позбавляють відпусток і вводять централізацію, при якій поштовики мусять працювати в негігієнічних приміщеннях.

● Генерал Марк Кларк відвідав Ситадел Військову Колегію в Чарлестоні в Півд. Кароляйні, де заявив, що волів би працювати у військовій школі, ніж у цивільному підприємстві. Він ще не вирішив, чи обійме становище президента цієї колегії. „Я вирішував багато важливих справ, сказав генерал, але це питання визначить долю решти мого життя."

● Сенатор Джозеф Р. Мек Карті, промовляючи в школі в місті Леонардо, Н. Дж., заявив, що демократи й республіканці повинні співпрацювати в боротьбі проти комунізму також і на внутрішньому фронті.

РЕН. ДІН ВІДВІДАВ ПРЕЗИДЕНТА



Президент Айзенгавер щиро сміється з дотепу, що його оповів йому генерал Вільям Дін із свого трирічного побуту в червоному полоні в Кореї. Ген. Дін початково думав піти у відставку, але тепер заявив, що він „почувається так добре", що готов залишитися в активній службі.

Президент Айзенгавер про лист конгресмена О'Конскі до президента Рі

Вашингтон. — Президент Айзенгавер відмовився коментувати лист республіканського конгресмена з Висканзину О'Конскі, в якому цей конгресмен просив південно-корейського президента Сингмана Рі, щоб він на власну руку звільнив китайських і північно-корейських в'язнів. Президент сказав, що ніхто більше, як уряд ЗДА не зацікавлений так у тому, щоб події в Кореї йшли в тому напрямку, який привів би до дійсного замирення. Кожний, хто підтримує ці змагання американського уряду, стає його приятелем. Конгресмен О'Конскі заявив, що він щасливий, написавши того листа до президента Рі, і не змінить своєї думки, хоч би його мали судити згідно з законом Логана. (Закон Логана дозволяє карати тримісячним ув'язненням, 5,000-доларовою карою, або і тим і тим особу, яка старається впливати на чужі уряди в тому дусі, щоб їх порізнити з урядом ЗДА, а також і того, хто виступає проти законів уряду ЗДА).

Сенатор Вайлі домагається переговорів з Совєтами на найвищому рівні

Де Муан, Айова. — Республіканський сенатор Александер Вайлі, голова Сенатської Комісії для Закордонних Зносин, промовляючи на з'їзді банкирів, заявив, що надійшов час, коли ЗДА, як провідна в світі держава, повинні почати переговори з Совєтами на найвищому рівні, щоб осягнути порозуміння. Сенатор висловив надію, що останній рік дає підставу вірити, що можна буде знайти якийсь спосіб діяння („модус операнді") з Совєтським бльоком. ЗДА і весь вільний світ тепер сильніші в порівнянні з попередніми роками і можуть дозволити собі на такі переговори. Вайлі проти того, щоб Совєти, як цього домагається уряд ЗДА, перед цими переговорами на найвищому рівні виявили свою добру волю в переговорах на нижчому рівні, наприклад у справі Німеччини або Австрії. Вайлі сказав: „Признаюся, що я не знаю, чи ми зможемо осягнути поступ при круглому столі з Совєтами, але я знаю, що коли ми цього не зробимо, то не виконаємо обов'язків, які на нас накладає наше провідне становище у світі".

ПРОФ. Д-Р М. ПАП І Д-Р М. СУХОВЕРСЬКИЙ ОЧОЛЮЮТЬ ДВА НОВІ ВІДДІЛИ УНС

Д-р М. Пап, професор Нортдамського університету, та д-р М. Суховерський, відомий український громадянин в Канаді, очолили два нові відділи Українського Народного Союзу, створені впродовж цього місяця. Проф. д-р Пап очолив відділ УНСоюзу в Савт-Бенд, Індіяна, створений заходами головного контролера УНС інж. Степана Куропася та організатора УНС п. Ткачука в дні 19-го жовтня. На секретаря цього новоствореного відділу УНС обраний д-р Петро Стерчо, громадянин і діяч, відомий теж зі своїх дописів до „Свободи". Проф. д-р Пап відомий теж зі свого недавнього блискучого виступу в Конгресі ЗДА з підтримкою резолюції Смита відносно висилки американських амбасадорів до Києва і Мінська.

Д-р М. Суховерський очолив зорганізований головним контролером УНС інж. Володимиром Коссарем новий відділ УНС в Едмонтоні, Альберта, в Канаді. Новий відділ має 50 членів і його секретарем є п. О. Мазурко. Д-р Суховерський, голова нового відділу УНС, здобув в останньому часі — згідно з повідомленням української канадійської преси — поважний особистий успіх, ставши управителем (менаджером) великої фірми для продажу реальностей — Мелтон Ріл Естейт, Булевард Бренч в Едмонтоні. Він вступив на працю в тій фірмі щойно в березні ц. р., але в скорому часі вибився на одного з найкращих продавців і 1-го жовтня ц. р. його найменовано управителем цієї найбільшої фірми для продажу реальностей в Едмонтоні, яка має своїх 16 відділів в цілому місті та затруднює понад 200 осіб. Д-р Суховерський є теж головою Екзекутиви УНО на Західню Канаду.

Українці взяли участь в параді з нагоди 100-річчя Гекетставну

В „Гекетстави Газетт" з 15 жовтня появилося повну сторінку фотографій з урочистих святкувань 100-літніх роковин існування цього міста в стейті Ню Джерзі. Між фотознімками на одному з перших місць видно українську групу в національному одязі, що брала участь в ювілейних парадах. В газеті згадано, що українці поселились в тому місті в 1890 році і що організаціїх їхньої участі в ювілейних святкуваннях займалася п-ні Ева Дудяк, відома українська громадянка в Гекетставні.

Араби формально обвинувачують Ізраїль

Об'єднані Нації, Н. Й. — Шість арабських держав, що є членами Об'єднаних Націй, разом із представниками Йорданії, яка не належить до ОН, відбули засідання в бюрах єгипетського представництва в ОН, після чого репрезентанти Єгипту, Іраку, Лівану, Савді Арабії, Сирії і Ємену внесли на руки генерального секретаря Гаммершільда формальне оскарження Ізраїлю за доконання акту агресії супроти Йорданії і порушення 5-ої статті йордансько-ізраїльського договору про припинення воєнних дій. Таким чином арабські держави не погодились з формулою, що її прийняла Рада Безпеки для поставлення на денний порядок ізраїльсько-арабського спору, бо в тій формулі не названо виразно Ізраїлю, як напасника. Араби вважають, що збройний рейд жидівських прикордонних поселенців, які вночі проти 15 жовтня напали на містечко Кібія і вбили понад шістдесят арабів, був актом воєнної агресії. Рада Безпеки збереться імовірно в цій справі на найближчому тижні, після приїзду генерала Беніке з Палестини. Ізраїльський уряд поділений в підході до тієї справи, яка стала безпосередньо формальною причиною припинення Ізраїлеві призначеної йому американської допомоги. Мова йде про іригаційні роботи біля річки Йордан у здемілітаризованій зоні. На домагання Йорданії і інших арабських сусідів Ізраїлю, комісія ОН під проводом ген. Беніке закликала Ізраїль припинити ті роботи, але ізраїльський уряд не послухав. На це тепер покликається американський уряд, як на доказ злої волі Ізраїлю. Виявляється, що жидівський міністер закордонних справ Моше Шартер і міністер фінансів були проти продовжування іригаційних робіт в невтральній зоні, але жидівський прем'єр Давід Бен-Гуріон і більшість членів жидівського уряду переголосували їх. Тепер жиди в Палестині й самій Америці заскочені постановою американського уряду припинити виплату фінансової допомоги Ізраїлеві.

„Об'єднані Нації — це рак, що їсть світовий мир"

Йоганнісбург. — „Об'єднані Нації — це повна невдача, це рак, що з'їдає мир та спокій світу, і якщо вони радикально не переорганізуються, то повинні зникнути з лиця землі" — заявив д-р Деніль Малян, прем'єр Південно-Африканського Союзу. Таку заяву він висловив на з'їзді своєї націоналістичної партії у зв'язку з внеском, щоб Південна Африка виступила з Об'єднаних Націй. Д-р Малян покликався, як на доказ безвартности Об'єднаних Націй, на факт, що на заклик прийти на поміч Південній Кореї, яка впала жертвою комуністичної агресії, відгукнулося тільки 16 держав. „Світ не зазнав більше миру від наслідків діяльности ОН". Малян закинув Об'єднаним Націям, що й в Південній Африці стало неспокійніше якраз внаслідок втручання ОН.

УКРАЇНЦІ НА ПРИЙНЯТТІ В ЧЕСТЬ ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ОН

Ню Йорк. — Десять українців були присутні минулої середи, 21-го жовтня ввечорі, між 800 учасниками великого прийняття в готелі Волдорф Асторія, влаштованого Асоціяцією Закордонної Політики в честь генерального секретаря Об'єднаних Націй, Дага Гаммершільда. Українці репрезентували Український Конгресовий Комітет, що був названий в офіційних запрошеннях та інших інформаційних друках разом з двома десятками найбільших американських і міжнародних агенцій, які мали на прийняття окремі столи. Офіційну частину прийняття відкрив голова Асоціяції Джан В. Несон, привітуючи слова президента Айзенгавера про важливість Об'єднаних Націй в теперішньому стурбованому світі. Вітав теж представив п-ню В. Л. Пандіт, теперішню голову Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, яка виголосила коротку промову, порівнюючи індивідуальну родину з родиною народів. Як тяжко приходиться в одній родині, що має в своєму гурті людину з занадто гарячим темпераментом, так і в сім'ї народів мусе становити величезну загрозу нездержливий темперамент одного з них. П-ні Пандіт з черги представила генерального секретаря Дага Гаммершільда, що виголосив дещо промову про потреби нової дипломатії в новому світі. Вражало, що так п-ні Пандіт, як і Даг Гаммершільд старанно оминали будь-якого вислову, який міг би вказувати на теперішні суперечності між вільним світом і агресивним большевицьким табором. З українського боку були приявні на прийнятті: — Д. Галичин, С. Ярема, М. Пізнак, Б. Кравців, Ю. Ревай, А. Драган, І. Робертс, Елінор Кульчицька, В. Шандор та п. Волинець. Між приявними на залі були теж численні представники поодиноких країн в ОН.

ТАК СТРАЙКУЮТЬ У БРАЗИЛІЇ



Одни поліцай і 50 робітників були поранені під час „вільної для всіх" бійки на нічному зібранні профспілки портових робітників в Ріо де Жанейро, Бразилія. Профспілка проголосила страйк, а до бійки прийшло після того, як представники інших робітничих синдикатів відмовились від поширення страйку на цілу країну для солідарности, вважаючи, що страйк зорганізували комуністи з політичних мотивів.

ЮГОСЛАВІЯ ПОГОДИЛАСЬ НА КОНФЕРЕНЦІЮ У СПРАВІ ТРІЄСТУ

Вашингтон. — Югославія прийняла передану їй формально пропозицію взяти участь в конференції п'яти держав у справі Трієсту. Це заявив югославський амбасадор Володимир Попович на прийнятті для закордонних письменників. Він зазначив, що в пропозиції трьох західних великодержав не визначено докладно часу та місця проєктованої конференції, а тому формальне запрошення прийде ще окремо. Югославський амбасадор пригадав, що властивим ініціятором такої конференції була Югославія. Тепер вона прийняла цю пропозицію під умовою, що на конференції розглядатиметься справу Трієсту в цілості, а не тільки шукано якусь форму для американсько-англійського рішення з 8 жовтня ц. р. про передачу зони „А" Італії. Державний секретар Дж. Ф. Доллес заявив, що ЗДА не думали про зміну рішення з 8 жовтня, однак не сказав нічого про те, коли те рішення було б реалізоване. Західні альянти опинилися, очевидячки, перед зону „А" італійцям тоді, коли не буде небезпеки, що така акція дійсно спонукає Югославію виконати її погрозу — вмаршувати теж до зони „А". Югославські війська зайняли такі позиції, з яких можуть легко зайняти порт Трієсту, і альянти зможуть їм у цьому перешкодити лише з великим проливом крови. В Італії нарада християнсько-демократичної парляментарної групи, що відбулась з участю найважніших діячів цієї партії, включно з кол. прем'єром Альчіде де Гаспері, цілком піддержала свановище прем'єра Пеллі в справі Трієсту. На тій нараді вирішено, що спір за Трієст не змінює загальної засадничої італійської закордонної політики, — під цим треба розуміти бажання італійських християнських демократів таки перевести парляментарне ратифікування европейського пакту оборони. Зате, як повідомляють із самого Трієсту, тамошні мешканці дуже стурбовані. Американці й англійці, приготовляючись до виїзду, виповіли працю кільком тисячам місцевих італійців, що працювали як робітники й допоміжний персонал. Порт у Трієсті завмер, бо всякий зв'язок з европейським суходолом, головно Австрією, припинений, а Югославія провадить всю свою морську торгівлю через порт у Рієці (Фіюме). У Трієсті крамниці не мають товару, а безробітних чимраз більше.

Індійці відмовилися силувати неповоротців

Панмунджом, Корея. — Невтральна Комісія відкинула формально пропозицію індійців — відкласти на необмежений час свої наради. Всі інші члени Невтральної Комісії вирішили „пробувати знайти якийсь вихід", щоб могти діяти дальше. Невтральна Комісія зайшла у сліпий кут після того, як комуністи зажадали силою приводити полонених неповоротців для „переслухування", а три члени Невтральної Комісії спротивилися цьому. Тоді комуністи — поляк і чех вийшли з залі нарад. Проте вони проголосили через червоно-китайське радіо, що не покинули Невтральної Комісії, а тільки не хотіли брати участь в засіданні, на якому порушено постанову про зобов'язання неповоротців піддатися процедурі переконування. Тепер поляк Гасвський і чех Сімовіч вернулися до Невтральної Комісії. Командування індійських військ в Кореї остаточно вирішило не вживати сили супроти неповоротців. Невтральна Комісія радила 2 і пів години, але не рішила до згоди. Таким чином досі відбулися лише два засідання з „переконування" і невідомо, чи й коли відбудеться найближча зустріч неповоротців з комуністами. Тим часом ще два китайці неповоротці і два північні корейці змінили свою думку і висловили бажання репатріюватись. Число таких поворотців зросло до 137. З-поміж 23-ох неповоротців-американців, щобули в комуністичному полоні, перший американець зголосився до повороту. Це — 25-літній капраль Едвард Дікенсон із Вірджінії, колишній робітник.

Ген. Ґрунтер перестерігає альянтів перед сповільненням зброєння

Атени. — Головний командувач військ НАТО, ген. Альфред Ґрунтер перевів в Атенах розмови з найвищими військовими та цивільними чинниками Греції і перед своїм відлетом прийняв представників преси. Ген. Ґрунтер вважає, що найближчі три роки будуть „найбільш критичними". Він перестеріг зновy альянтів перед сповільненням темпу і розмірів зброєння, вважаючи таку тенденцію дуже небезпечною. Всі командувачі збройних сил НАТО в обширі, що охоплює 77,000 миль, знають — сказав ген. Ґрунтер — що мають зробити в кожній можливій ситуації, але він не думає, що „ми могли тепер самі оборонитися проти великого совєтського наступу".

Канцлер Аденауер нараджується з американцями

Бони. — Джон МекКлой, колишній американський високий комісар в Німеччині, прибув з відвіданням до Німеччини. Він відвідав канцлера Аденауера у товаристві теперішнього високого комісара ЗДА Джемса Конанта. Аденауер улаштував на їх честь обід з участю всіх членів німецького уряду і чільніших керівників опозиційної партії соціялістів. Обидва високі американські представники відвідали того самого дня президента Західньо-Німецької Республіки Гойса. Перед приїздом у Бонну, МекКлой перевів у Франкфурті наради з представниками німецьких фінансових кіл про теперішню економічну ситуацію Західньої Німеччини.

В СВІТІ

● Комуністи в Трієсті заявили, що вони побоюватимуться Тіта, якщо він зважиться б вступити туди з своїм військом, однак вони „сумніваються, чи Тіто зважиться зробити це без дозволу Джона Фостера Доллеса".

● У Південній Кореї на фронті замирення, але мир всередині країни порушують комуністичні партизани. В суботу з ними вбито дальших 14 партизанів, а 5-ох взято в полон.

● Кардинал Спелман з Ню Йорку, будучи в Мюнхені, промовляв через радіовисильню „Вільної Европи" до народів европейського Сходу, запевнивши їх, що вільний світ піддержує боротьбу поневолених народів за визволення.

● Наслідком страйку в газолінових підприємствах Лондону, припинило рух 8,000 автобусів, що загрожує спараліжуванням всього вуличного руху в столиці Англії.

● Першу американську атомову гармату перевезли до Німеччини. Місце, де вона поставлена, переховується у великій таємниці, але газети називають вже корабель, що її привіз, хоч це було теж таємницею.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЕЗВИГЛЯДНА СПРАВА КОРЕЇ

Згідно з договором про перемир'я в Кореї, впродовж трьох місяців після його підписання повинна відбутися „політична конференція", на якій мало б бути вирішене замирення в тій частині світу. Перемир'я підписано 27-го липня, отже вже немає жадних виглядів на те, щоб така політична конференція могла відбутися у вимаганому договором часі. Щоб рятувати якнебудь ситуацію, в понеділок, 26-го жовтня, почнуться в Панмунджомі „вступні наради" альянтських і комуністичних представників, що мали б вирішити ще тільки місце, час і склад конференції.

Вся вина за ту проволоку спадає виключно на комуністів. Альянти зі свого боку виконали свою повинність: скликали сесію Генеральної Асамблеї, обговорили справу конференції та запропонували її місце і час, як теж з'ясували своє становище щодо складу учасників. Комуністи зі свого боку не зайняли становища ані щодо місця, ані щодо часу, натомість безперестань торгуються за учасників конференції.

Альянти стали виразно на становищі постанови договору про перемир'я, щоб в конференції брали участь „воюючі сторони". Комуністи зі свого боку вимагають, всупереч постановам договору про перемир'я, щоб конференція відбувалася при „круглому столі" і щоб в ній взяли участь теж комуністичні або прихильні їм „невтральні" країни. З'єдинені Держави, що репрезентують Об'єднані Нації, пішли так далеко на компроміс, що виявили готовість погодитись на тих „невтральних", але під тою умовою, що їх запросять комуністи і що вони сидітимуть по комуністичному боці.

Все це буде предметом „вступних нарад" у найближчий понеділок, і, хоч остання комуністична відповідь на альянтські пропозиції вже була відносно поміркована, в альянтських колах все ж таки не мають жадних ілюзій щодо дальшої поведінки червоних.

В цій справі виступає ще один фактор, а саме — комуністичні „переконування" до репатріяції тих полонених вояків, які „вибрали волю" та відмовляються від повороту до своїх окупованих червоними країн. Час на такі переконування теж обмежений договором про перемир'я, але комуністи й в цьому вживають всіляких трюків та роблять усе можливе, щоб справу відтягати і продовжувати.

Ця „тактика відтягування" остаточного виконання постанов про перемир'я та замирення в Кореї набирає окремого значення в світлі інших подій. Репатрійовані полонені, розвідка та інші джерела однозгідно стверджують, що комуністи, не зважаючи на всі заборони договору про перемир'я, збільшують свої збройні сили та свій воєнний потенціял в Північній Кореї, скріплюючи та розбудовуючи головно свою авіяцію й протиавіяційну оборону. Все це вказувало б на те, що червоні підписали перемир'я й тепер застосовують „тактику відтягування" з виразною метою здобути потрібний час на кращу воєнну підготову до нової агресії, користаючи при цьому подвійно, бо альянти в тому самому часі строго додержують постанов про перемир'я й свою оборонну силу в Кореї якщо не послаблюють, то напевно не збільшують.

Положення ускладнюється ще й становищем Південної Кореї. Корейський уряд погодився респектувати постанови про перемир'я тільки з тою умовою, що політична конференція впродовж трьох місяців вирішить справу об'єднання Кореї. Своєю „тактикою відтягування" комуністи унеможливлюють виконання теж і цієї вимоги, правдоподібно з метою, щоб спровокувати південних корейців до акції, яка могла б виправдувати нову, краще підготовану комуністичну агресію.

В такій ситуації американська дипломатія й оборона мають незвичайно трудне і складне завдання — не допустити до відновлення війни й рівночасно не капітулювати перед комуністами. В додатку, ці завдання ще більше ускладнюють для Америки Об'єднані Нації, які раніше не допустили Америку до єдино можливої розв'язки у війні: перемоги над противником. Тому теж не диво, що американська публічна опінія вимагає від свого уряду більшої рішучости та незалежности від ОН в таких випадках, які відносяться до безпеки Америки й врятування вільного світу від комуністичної загрози.

„НЕВИДНИЙ УРЯД" В АМЕРИЦІ

З нагоди слідства, зарядженого нюйоркським губернатором Томасом Е. Дюї в справі стейтових майданів, де відбуваються перегони коней, голова стейтового сенату і діючий заступник губернатора Артур Г. Вікс порушив питання про існування в Америці „невидного уряду", що, як він каже, діє побіч публічно обраного уряду. Цей „невидний уряд" перейшов тепер у руки зорганізованого робітництва та підприємців, і з ним мусить рахуватися кожна політична партія, у першу чергу партія, що творить теперішню адміністрацію.

Коли по закінченні першої світової війни деякі організації почали на власну руку розшукувати, хто, на ділі, керує політичними справами країни, з Вашингтону вислана була до великих щоденників телеграма пресової агенції „Асошіейтед Прес" про відкриття „невидного уряду", в якому брали участь провідні одиниці з обох великих політичних партій і тодішній голова Американської Федерації Праці, Семюел Гомперс. В телеграмі попереджено було про дальші ревеляції в цій справі, одначе на тому попередженні й скінчилося.

Після того появилися довгі статті, в яких обговорено, хто насправді представляє силу З'єдинених Держав, і вичислено шістдесят провідних американських родин, як членів „невидного уряду", що трясе Америкою.

У липні поточного року появилася книжка Волтера О. Нілса Дженнінгса „Велетні американського бизнесу", в якій поіменно названо керівників рільництва, виробництва, банковости, транспорту, закордонної торгівлі — разом двадцять осіб, що становлять бизнесову силу Америки, отже мають вплив також на політику адміністрації.

Тепер появляється твердження діючого віце-губернатора найбільшого американського стейту, А. Г. Вікса, що „невидний уряд" треба шукати в інших колах. Це твердження може не звернуло б на себе уваги публіки, якби не обставини, що спонукали його до такого вияву думок. Ці обставини досить складні, і пересічному громадянинові не легко в них розібратися. Вони виходять на денне світло під час підготови до осінніх виборів і тому виглядають на місцеву справу, яку мають поладнати самі виборці міста Ню Йорку. Одначе, беручи до уваги, що місто Ню Йорк нараховує понад вісім мільйонів мешканців; що разом з околицею охоплює десяту частину населення ЗДА. що в цьому місті знаходиться осередок бизнесового й фінансового життя цілої країни; що це місто має вирішний вплив на стейтовий уряд, який у свою чергу, через свого губернатора Томаса Е. Дюї, має великий вплив на теперішню федеральну адміністрацію у Вашингтоні — з уваги на це й на інші фактори, ця, на перший погляд місцева справа, стосується всього американського публічного життя.

Тому не слід легковажити твердження Вікса і тієї справи, яку він своєю особою представляє. Її вже не вдасться заглушити, бо її досліджує спеціяльна стейтова комісія, призначена губернатором Дюї, яка проголосила до власників перегонних майданів квестіонар з 32 питаннями, що мають вияснити публіці, хто саме є власниками майданів, якими фондами вони орудують і куди ці фонди діваються.

Слідство над прибутками з перегонів було спричинене вбивством у місяці липні Т. Е. Луїса, робітничого „диктатора" над службовцями перегонових майданів у Йонкерсі, під Ню Йорком. Це вбивство, як відомо, вчинене було незадовго перед тим, як мали початися кінські перегони. Луїс був головою одного відділу Міжнародної Юнії будівельних послугачів, що належать до Американської Федерації Праці. Його замордувала людина, найнята конкуренційною групою робітників, що намагалися опанувати перегонове підприємство, прибутки з якого, як твердять, використовували керівники політичних партій для здобування виборчих фондів та для інших партійних цілей.

Справа набрала такого розголосу, що губернатор Дюї мусів призначити слідчу комісію, щоб відвернути від себе підозріння, начебто він потурав „ракетірам" і був з ними в порозумінні. Поки прийшло до слідства, виявилося, що впливові республіканські політичні провідники з стейтів Ню Йорк, Ню Джерзі й деяких інших зверталися до Дюї з проханням, щоб він звільнив зі стейтової в'язниці в Сінг Сінгу впливового робітничого провідника Джозефа С. Фея, який відсиджує кару за вимушене виплачення йому юнією будівельних робітників 350,000 дол. Крім цього виявилося, що деякі впливові політичні провідники, між іншим сам Вікс, відвідували Фея у в'язниці, ведучи з ним якісь переговори. Вікс, мимохідь кажучи, теж провідник республіканської більшости в стейтовому сенаті в Олбені, Н. Й.

Довідавшись про це, губернатор Дюї, він запросив Вікса на конференцію і, після чотиригодинної розмови, зажадав від нього резиґнації з членства в стейтовому сенаті, а цим самим і з становища містогубернатора. Коли Вікс відмовився, Дюї скликав на 17 листопада надзвичайну сесію сенату, яка має вирішити долю Вікса. У відповідь на це Вікс виголосив останньої неділі промову крізь радіо й телевізію, виправдуючи свої відвідини Фея тим, що він бажав використати його для полагодження робітничих спорів у своїй окрузі. Вікс твердив, що „в нашому стейті є більше, ніж один уряд", що є „більше, ніж одна влада, яка керує й стримує дії принаймні однієї частини нашої спільноти".

Далі в своїй промові він виразно сказав, що обрані законодавці в стейтовій леґіслятурі не могли б там втриматися, якби не рахувалися з інтересами зорганізованого робітництва та підприємців, які вирішують, хто має бути їхніми провідниками, що мають вплив на зорганізовану владу і на суспільність.

Спір між губернатором і провідником стейтового сенату ускладнився ще участю в ньому кандидатів на посадника міста Ню Йорку, зокрема закидом правного кандидата Демократичної партії, Роберта Ф. Ваґнера, що між відвідувачами Фея у в'язниці був також один політик з вирішним впливом на справи федеральної адміністрації. На це губернатор Дюї зажадав від Ваґнера щоб він виявив ім'я цієї людини, або відкликав закид. Ваґнер у відповідь вийшов з вимогою, щоб Дюї проголосив всіх відвідувачів, між якими, як він думає є ім'я крайового політика. З уваги на ці вияви, справа розподілу прибутків з кінських перегонів набирає велетенського значення в цілій країні.

Ярослав Курдидик

ФАБРИКИ КРУППА В СИБІРУ

Щоб показати світові, що з приходом до влади Маленкова „багато дечого змінилося", совєтський уряд дозволив великодушно деяким дипломатам і кореспондентам виїжджати трохи далі поза 25-кілометрову зону, що її встановлено й обмежено від місця їхнього осідку.

Дові доводилося читати деякі репортажі навіть про Україну й інші „вільні" совєтські „республіки", але ще ні один кореспондент не дістався за ще одну, дуже гостро ізольовану „залізну заслону", а саме, в теперішній Сибір.

Північний Сибір, поруч Кузнецького басейну, большевики намаються розбудувати на другу кузню своєї воєнної індустрії. І про те, що там діється, довідуємося від припадкових втікачів або німецьких спеціялістів, яким вдалося чудом вирватися з совєтських індустріяльних осередків, до яких вони були „добровільно" завербовані.

Як вони повідомляють, колишні найбільш модерні виробні Круппа, що продукували високоякісну сталь, з Ессен-Форбеку цілістю перенесено до Обдорська, недалеко гирла ріки Обі. До 1946 р. це було нужденне сибірське село, але з хвилиною, коли туди перевезено крупівську сталеварню, воно розрослося в місто, яке начисляє нині понад 100 тисяч мешканців.

Недалеко по сусідству розбудовують ще два інші велетенські індустрійні осередки. Перший — це рудотопний завод, який перетоплює сибірську залізну руду, на основі модерного шведського досвіду. А другий — великий завод, призначений для продукування дикти й пареного дерева, розрахованого майже цілістю на експорт.

В Білобров'ю, на північ від Тобольська, викінчують велетенську електрівню, яка силою 700 тисяч кінських сил постачатиме великій частині північного Сибіру електричний струм. В цій околиці починають будувати цілий ряд фабрик для виробництва тракторів, зброї й амуніції, здебільшого за допомогою німецького технічного устаткування, що його большевики отримали в 1945-1949 роках порядком воєнного відшкодування з англійської окупаційної зони Німеччини.

Як швидко зростає населення північного Сибіру, свідчать деякі числа:

Між Мурманськом і Берінґовою протокою жило в 1910 році ½ млн. населення, у 1920 р. — 1 млн., а в 1928 — вже 2 млн. Починаючи від 1946 р., у цю смугу переселюється річно 3-4 млн., і тепер населення переступило вже 30 млн. душ.

Для партійного проводу (точніше — МГБ) й „провідних кадрів" будують невеличкі домики, ізольовані корковими плитами. Для тієї цілі є окрема виробня у Мурманську, де працює коло 30 тисяч робітників. У 1951 — 1952 р. большевики закупили всі запаси коркового дерева на чужих ринках.

Згадані домики становлять ядро майбутніх міст і сіл, що їх розбудовують большевики в Сибіру. Робітники мешкають поголовно в землянках або саморобних колибах-бараках.

Момлегорськ, що лежить на схід від Мурманська є тепер центром копалень ніклю і кобальту (копальні ніклю з Петсамо простягаються аж сюди) і розрісся з невеличкої новозаснованої оселі до міста з 100,000 населення. Воно сполучене з Мурманськом одною з кращих автострад.

Каторжною працею розбудовано за останні роки й інші міста, як Дудінку над гирлом Єнісея (до 100 тисяч) і Анадир (до 500 тисяч), нижній Комсомольськ, Амбарчик і Індиґерка нараховують тепер біля 250 тис. мешканців кожне. На костях сотень тисяч нових жертв закінчують будову залізниці Чіта-Якутськ - Маґадан - Анадир-Чукотськ. Друга залізниця: Омськ-Юґанськ-Турянськ є тепер у гарячковій побудові. Те, що всі ці сталеварні й машини, разом з людською фаховою силою доставлено з Европи для продукування зброї й амуніції проти Заходу — звучить сьогодні, ніби трагічна іронія долі...

Через демонтаж цілих фабрик у Німеччині дозволено большевикам розбудувати важку індустрію Сибіру і ґрунтовно змінити його обличчя. У тундрі, в якій тисячі років не ступала людська нога, виростає, німов би на глум вільному світові, нова сила, призначена для завоювання й поневолення світу.

Теофіль Бак-Бойчук

НЕВІДКЛАДНЕ ЗАВДАННЯ

(З нагоди крайового з'їзду українських купців і підприємців у Филаделфії)

Майже в усіх наших суспільно-громадських задумах чи заходах маємо вже більш або менш вдатні прецеденси. Це саме відноситься і до нашого купецтва. Існують в ЗДА купецькі організації в поодиноких місцевостях навіть по парі десятків років. Вони мають конкретні організаційні осяги і в більшості життя виправдало їхнє існування. Є ряд громадських працівників, які намагались ставити надбудову місцевих купецьких клітин в крайову купецьку організацію. Але не бракує й таких наших бизнесменів, які вважають існування своїх професійних організацій за непотрібне й зайве. Тут мова про тих підприємців, які в цілості ввійшли у місцеве господарське життя і не відчувають потреби співпраці із рідними господарськими організаціями.

З приїздом нової іміґрації усе наше життя почало пульсувати жвавіше. Це відчувається в міру вияву персональних вартостей і сил та надбань, які привезла із собою нова іміґрація. Деякі з-поміж них, ставши на шлях купецького життя, допомагають старим піонерам на цьому полі здійснювати організаційну розбудову наших господарських клітин.

З гордістю треба підкреслити, що на терені ЗДА існує вже дві з половиною тисячі наших господарських клітин із різним заавансованням у своїй побудові та капіталі. Ряд однорідних бранж, розкинених по цілому терені ЗДА виявляють реальну потребу співпраці між собою. Цього головно потребує наш дрібний промисел чи ремесло. Гуртовий чи посередницький почин може бути удалим хоч би на початках, знову ж таки на своїх підприємцях.

Разом із тим зв'язане завдання мобілізації грошових засобів, що їх можна здобути в першій мірі від наших співгромадян та одержати на працю у своїх підприємствах.

Немаловажним чинником у потребі існування здорових та громадсько-корисних місцевих купецьких організацій чи їх центральної надбудови є ще і той факт, що більшість наших нових підприємств опирає свою діяльність на своїх покупцях. Свій покупець хоче бачити у своїх купців певну громадську дисципліну та корисність із їхнього існування для нашого громадського життя. Тому треба бути упевненим в тому, що організаційні заходи наших купців зв'язують їхніх покупців із ними.

Деяка частина наших людей, які заробляють на життя фізичною працею, плянує також в недалекому часі ставати на шлях побудови своїх власних торговельних чи ремісничих підприємств. Їм легше буде пробиватись, маючи допомогу від своїх професійних організацій та піддержку нашого зорганізованого громадянства.

До Филаделфії скликано крайовий з'їзд українських купців (бизнесменів) та підприємців в ЗДА, на який прийдуть представники існуючих місцевих організацій, а де таких немає, поодинокі активні купці чи підприємці. Цей З'їзд відбувається у порозумінні та за згодою Центральної Управи УККА, яка і в цій галузі добачає велику та реальну силу у здійсненні наших загальнонаціональних завдань. Бо кожна здорова політична акція вимагає сильної господарської бази. Наявним прикладом для цього можуть бути жиди, які, будучи в діяспорі, допомогли здобути та розбудувати свою самостійну державу в Палестині.

З'їзд має ряд конкретних завдань. Він повинен стати етапом дальшої кропіткої праці над розбудовою нашого господарського життя, яке скріпить наше значення та пошану до нас серед інших національних груп. Це лежить в інтересі нашої нової батьківщини ЗДА та українського громадянства тут і на рідних землях.

Русифікаторська політика Кремлю в Україні

(Розповідь утікача, передана Українським Відділом „Голосу Америки")

У зв'язку з русифікаторською політикою Кремлю в Україні, я хотів би розповісти українськими слухачам „Голосу Америки" про одну подію, що її свідком довелось мені бути в Совєтському Союзі після закінчення війни.

Але перед тим, як почати самий опис цієї події, хочу сказати кілька слів про себе самого і про той збіг обставин, що примусив мене покинути батьківщину і шукати захисту у вільному світі.

Я народився на Закарпатській Україні.. Там прожив свої дитячі роки і закінчив середню школу. В 1942 році мене заарештувало Ґестапо, і я просидів рік у концтаборі. Коли в 1945 році на Закарпаття прийшла червона армія, я ще не думав покидати рідний край і шукати долі за океаном. Це вирішення залишитися вдома було обумовлене, безперечно, малим знанням самої суті большевизму та вірою у вроджену шляхетність слов'ян, — чи то росіян, поляків, чи українців. А передусім я вірив в існування Української держави в межах Совєтського Союзу. Та вже перші дні червоного панування обернули мою віру в ненависть. Однак, минув ще деякий час, поки я остаточно вирішив покинути все дороге мені і втікати туди, де шанують людину та її погляди.

Чим більше я придивлявся до метод червоного панування, тим виразніше бачив, що совєтський режим є цілковитим запереченням найпримітивніших свобід людини і суспільства. Зокрема, я почав слідкувати за терором, спрямованим проти української культурної специфіки, що збереглася в карпатських горах. Під прикриттям так званої українізації провадилась русифікація населення, особливо молоді та інтеліґенції. Після війни я вчився в десятій клясі ужгородської десятирічки і сам був об'єктом цієї русифікаторської політики. Хоч навчання в школі провадилось українською мовою, однак зміст його був виразно антиукраїнський. Вихвалялось російську історію, російську літературу, російські культурні й технічні надбання, а все неросійське гостро критикувалось і плюгавилось.

Щотижня до нашої школи приїздили „совєтські педагоги" і читали спеціяльні лекції про „величіє русской культури". Ось приклад того, як відбувались подібні лекції. Як звичайно, в п'ятницю в ґімнастичній залі зібрались учні старших кляс. На естраді з'явився доповідач в уніформі полковника і відрекомендувався як викладач марксизму-ленінізму одного з київських педінститутів. Він заявив, що прочитає лекцію по-російськи на тему „Пріоритет російського ґенія в царині технічних винаходів". Вже з перших речень наш лектор вдався до пропаґандивної демагогії. Розпочав свою лекцію так: „Ти знаєш, кто ізобрьол єто?" — і показав на жарівку. По коротенькій павзі, обвівши присутніх переможним поглядом, заявив: „Рускій человек Яблочкін". Тут, однак, сталось щось непередбачене. Один з учнів восьмої кляси крикнув: „А ми знаємо, що жарівку винайшов Едісон". Мабуть, у своїй пропаґандивній практиці викладач марксизму-ленінізму не натрапляв на подібний вияв індивідуального спротиву та відваги. Обличчя йому змінилось, він не міг

(Закінчення на стор. 5)

Павло Грицак

КУЛЬТ СКАНДЕРБЕҐА НА УКРАЇНІ

(1)

Самійло Зорка, секретар ґетьмана Богдана Хмельницького, виголосив на його похороні 23 серпня 1657 р. похоронну промову, зворушливу стилем і незвичайно глибоку змістом, яка глибоко запала в пам'ять наступних поколінь. Вистачить сказати, що цю промову вписав козацький історик Самійло Величко до свойого відомого Літопису, а В'ячеслав Липинський включив її в свою історію наслідДя Хмельниччини „Україна на переломі", як свідоцтво про настрої української інтеліґенції в часах безпосередньо після смерти Хмельницького. В згаданій промові є, між іншим, такий пасаж:

„До Тебе з скромною моєю мовою звертаюсь, милий наш вожде! Древній Руський Одонацере, славний Скандербеґу, Гетьмане славного всього Війська Запорізького і цілої козакоруської України, Хмельницький Богдане! До Тебе говорю, тепер між чотирма дошками окутаного і мовчазного" і т. д.

Цікаве тут порівняння гетьмана з альбанським національним героєм, кн. Александром, далеко краще знаним під іменем Скандербеґа, що яких 200 років перед Хмельницьким відзначився геройською боротьбою проти турків.

Скандербеґ, у християнстві Юрій Кастріот, одержав виховання при дворі турецького султана Мурада II звідки втік 1443 р. Він був у союзі спершу з Альфонсом, королем Араґону і Неаполю, а відтак Венецією. Боротьба з турками велася з змінним щастям, алеж вона набрала була тоді світового розголосу, і Скандербеґ уважався слушно в Европі того часу взором лицарства, символом боротьби з мусулманським світом, та альбанським національним героєм. Під цими трьома оглядами Скандербеґа легко порівнювати з Хмельницьким, хоч подібність між двома історичними постатями невеличка. Але цікаве тут те, що на Україні вспів узагалі витворитися своєрідний культ Скандербеґа. Правда, він як сказано, існував у свій час у цілій Европі, але є підстави думати, що на Україні культ Скандербеґа плекався в останньому з трьох вичислених видів — як культ оборони країни, боротьби за її волю.

Недавно російський совєтський історик М. Н. Тіхоміров згадав мимоходом у своїй, доволі поверховній, але цікавій деяким новим матеріялом, праці „Історіческіє связі русского народа с южнимі славянамі", що князі Глинські, українські автономісти перелому 15 та 16 віків, були посвоячені з Скандербеґом. Посвоячення те незвичайно далеке, алеж у психіці аристократа 15 віку воно не могло не лишити сліду. Та воно цікаве ще й тим, що вказує на посвоячення Глинських з князями Вишневецькими і подає деякий матеріял до розуміння ідеології української аристократії 16 віку, і, можливо, початків козацьких рухів, ідеологічна база яких у 15-16 віках не все ясна.

На основі історично-генеалогічних праць давнього сербського хроніста Іларіона Руварaца та модерного історика Л. Стояновіча довідуємося слідуюче про взаємовідносини між Глинськими, Вишневецькими та Скандербеґом:

У Сербії існував здавна княжий (деспотський, воєводський) рід Якшічів; воєвода Степан Якшіч мав 2 доньки, Анну і Єлену. Анна вийшла замуж за кн. Василя Львовича Глинського, брата відомого кн. Михайла, головного героя протилитовського повстання 1507-8. Єлена ж вийшла замуж за претендента до трону останків напівнезалежної Сербії, деспота Йована. Одна з їх дочок була жінкою князя Івана Вишневецького, батька відомого кн. Дмитра „Байди" Вишневецького, організатора козаччини і основоположника Січі.

Деспот Йован був сином пізньо-сербського деспота Стефана, осліпленого турками, згодом признаного святим, і княжни Ангелини, урodженої Комнен, дочки князя Юрія Аріяніта Комнена, з іншою дочкою якого (мав їх кн. Комнен 8, за іншими джерелами 5) одружився був сам Скандербеґ.

Така є підстава для витворення тої політичної та ідеологічної атмосфери, серед якої жили українські вельможі 15-16 віків. Очевидно, це далеко не все. Тут грали ролю і соціяльна еволюція в рямцях Великого князівства Литовського, яка йшла в некористь українсько-білоруської аристократії; баталія між русько-православною культурою та культурою і церквою польсько-литовською; і, очевидно, саме завершений тоді процес ліквідації таких бастіонів українського автономізму в Великому князівстві Литовському, як Волинське князівство (1452) та, головно, Київське князівство Ольґердовичів (1471).

Зв'язки правлячих родів півнезалежних останків Сербії з потенціяльними кандидатами на династів якоїсь відновленої Київської Руси не могли мати впливу на дійсний розвій подій, що відтак мав місце на Україні. І так, відомо, що кн. Михайло Львович Глинський, перед своїм виступом у 1508 р., старався про руку немолодої вже вдови кн. Семена Олельковича, останнього київського князя з династії Ольґердовичів, щоб „одідичити" в цей спосіб права Ольґердовичів на київський трон. В обличчі наведених вище вісток про одружіння князя Василя Львовича з представничкою сербського княжого роду, легко видно, що і кн. Михайло Львович хотів поріднитися з місцевим, недавно ще „пануючим", родом.

Про пляни князів Глинських відірвати якісь, чи всі, українсько-білоруські землі від Великого князівства Литовського українські історики висловлюються здержано-критично. Не диво, бо до останнього часу основною, сяк-так, сучасною вісткою про державницькі пляни Глинських була записка польського хроніста Стрийковського, про те, що кн. Василь Львович хотів „...відібрати Велике князівство з рук Литви і вернути Русі, як передтім бувало споконвіку, і відновити Київську державу".

Література Мистецтво Розвага

ЛИСТ

(Спогад)

Задзвенів дзвінок — розкрилися двері четвертої кляси Заячківської школи і учні натовпом вибігли на вулицю. Дехто з них перебував ще під враженням вірша „Товаріщ Ворошілов", який їм щойно прочитав вчитель російської мови, Тихон Петрович, і, стрибаючи з ноги-на-ногу, вигукували:

„Товаріщ Ворошілов — народний коміссар.
Товаріщу Ворошілову пісьмо я напісал..."

Інші жбурлялися першим снігом, грали навипередки, — лишень шкільні приятелі Василь і Олекса йшли мовчки. Вони були замріяні, ніби вирішували проблему світової ваги.

Хлопці підійшли до Олексиного двору.

— Я сьогодні ковзатися не піду, — піду до тітки на хутір, — ніби запобігаючи Василя, сказав Олекса.

— А я буду чоботи латати, — відповів Василь і виставив наперед праву ногу взуту в братів чобіт.

Олекса з важністю чоботаря оглянув його і відповів:

— Еее... в тебе є ще місце латки пришивати, а в мене... — і він виставив ногу обкручену дротом, на якій, як згадка про материн черевик, стирчав з лахміття закаблук.

Приятелі розійшлись та думки в них залишились єдині. Їм хотілося хоч раз в житті мати такі чоботи, як у начальника міліції, або кожух, який має голова колгоспу, а потім придбати ще залізні ковзанці і гайда на річку вниз по течії, між верболозом геть... аж до водяної мельниці, де Ятрань зливається з Уманькою!

Вирішення цієї проблеми друзям підсказав вірш „Товаріщ Ворошілов"...

— А що, коли я напишу листа товаришу Сталіну, — думав кожний з них. — Еж писали учні листа Постишеву. А тепер ось Ворошілову хтось написав. А я до Сталіна. Він дітей любе. Фотографується з ними... Напишу! — вирішив кожен.

Першим взявся писати листа Василь. Він поклав перед собою аркуш паперу, олівець і усміхнувся:

— Чудернацько якось... Скрізь, кажуть, добре живеться, — а я чоботи просити зібрався... Ні, цього не треба робити, — і він роздер лист.

Зате Олекса був настирливіший і писав:

„Москва, Кремль Иосипу Вісаріоновичу Сталіну.

Пришліть мені кожух, чоботи ще й ковзанці. Я вчуся на „добре" й „відмінно". Мій тато працює в колгоспі конюхом і не має грошей мені купити це. На Ятрані вже товстий лід. Через місяць у нас починаються канікули і я б уволю накатався. Ковзаюсь я краще ніж Митько й Степан Чоботаренки, хоча в мене й дерев'яні ковзанці. Пришлите ж?

Написав Сачук Олекса, учень четвертої кляси села Заячківка, Бабанського району, на Київщині".

***

Йшов останній тиждень старого року. Сьогодні Олекса підхопився з ліжка раніш від звичайного, щоб ще перед школою забігти на пошту і запитати, чи не має там часом посилки для нього.

Не встиг Олекса цілковито зібратися, як у хату зайшли дві незнані особи.

— Тут мешкають Сачуки? — запитала переконливо одна з осіб.

— Тут, — відповів Олекса.

— А де батьки? — продовжував питати грубий чоловік.

— Мама в спальні. Я зараз закличу. — Олекса шмигнув до спальні і повернувся з матір'ю.

— Ось мама.

— А батько?.. — запитала друга особа.

— Грицько на конюшні дижур має, — відповіла лагідно мати.

— А ну, горобчику, піди поклич його, — сказав грубий чоловік і, ніби шуткуючи, підштовхнув Олексу долонею по потилиці.

За кілька хвилин Олекса повернувся з батьком.

— Добридень, люди добрі, — поздоровився старий Сачук. А звертаючись до старої, прогомонів:

— Та чого ж ти, Маріє, людей не почастуєш? Вони ж з дороги — зголодніли.

— Не хвилюйтесь, — ябедно відповів сухорлявий.

— Ви називаєтесь Грицько Сачук? — запитав грубий чоловік.

Еге ж, еге ж — Грицько Сачук, — відповів батько Олекси.

— І це ваш син, Олекса? — продовжував грубий.

— Так, він в мене найменший, а ті...

— Ті нас покищо не цікавлять, — перебив сухорлявий.

— Збірайтесь... поїдемо, — наказав грубий.

— Та куди ж це з свого двору?.. заголосила мати.

— З нами!.. процідив сухорлявий.

***

Минув тиждень і Олекса повернувся додому. А за пів року прийшли й батьки. Їх засудили на три місяці примусових праць та на п'ять років позбавили громадських прав. І все це „за недостаточноє восспітаніє сина".

В. Петр-о

Школа ритміки і мистецького танку п-ні Голубовської

Від деякого часу у Филаделфії існує школа ритміки і мистецького танку, яку веде п-ні Голубовська. В цьому році вона поширила свою школу й на метрополітальний Ню Йорк та округу.

Воєнні події змусили проф. Голубовську покинути власну школу в Кракові та Відні, з якої була вийшла заавансована група, що виступала на міжнародному курсі танку. Після скитальщини п-ні Голубовська переїхала до Филаделфії і тут знову посвятилася з повним успіхом науці танку. Це одинока з наших танцюристок - педагогів, яка, крім балету, провадить ритміку Далькрозе і мистецький танок, що, на жаль, ще не дуже знані в кругах нашої американської спільноти.



В школі п-ні Голубовської

Мистецький танок різнородніший від балету. Відчувається тут більшу різноманітність та брак шаблону і штучности. Проф. Голубовська студіювала у Рітти Саккето, асистентки Далькрозе, асист. Марі Вігман Усорель, Марі Еспанжа, Ганни Берґер, Ґрети Візенталь і Кройтберґа. Вона поставила собі завданням виховати нові кадри українських танцюристів, які мають вроджені дані зберегти свою індивідуальність. Її перший в Америці вечір мистецького танку відбувся в червні у Филаделфії з великим успіхом. Її композиції влучно дібрані до характеру учениць. Незабутні нюктурн Шопена і вальс Штравса в виконанні Лесі Панасюк залишаться довго в пам'яті глядачів, подібно як Шакона (старинний італ. танок) у виконанні Лесі Панасюк і Рути Лідкус. Своєрідний чар і техніку виявила Люба Людкевич у „фіялці", а легкість в „метелику" Зірка Дяченко. Менуета відтанцював з ґрацією цілий ансамбль. Інші танки, мимо короткого часу тривання школи, опрацьовані старанно та підтвердили непересічне педагогічне знання проф. Голубовської. От доказ, що 14 дітей при великій пильності зуміли присвоїти собі виконання 18 танків. Проф. Голубовська, на прохання зацікавлених родичів, заложила філію школи в Ню Йорку і в Нюарку.

Ритміка Далькрозе, розповсюджена в Европі, надзвичайно умузикальнює дітей, а танок дає легкість і ґрацію. Можна сподіватись, що на новім терені проф. Голубовська зуміє полонити молоденькі серця танцюристок. М. Р.

Виставка праць мистця В. Цимбала

З нагоди 25-річного ювілею мистецької діяльности відомого українського графіка Віктора Цимбала, в Буенос Айресі влаштовано виставку його творів у трьох кімнатах „Просвіти". На виставці представлена творчість мистця в рекламовій графіці, портретах, книжковій ілюстрації, політичній карикатурі, а також малярстві, зокрема з подорожі мистця по Патаґонії, Уруґваю, Чако та ін. Великі полотнища малярських творів, як „Пророк", „Творець" „Лірник", „Христос у пустелі" і „Катаклізм". Як відомо, В. Цимбал займає провідне становище в сучасній рекламовій графіці в столиці Арґентини, де він одержав багато відзначень і премій на конкурсах та під час інших нагод. На виставці найкращої рекламової графіки в Буенос Айресі 1949 р. він одержав першу нагороду.

В недільному додатку „Свободи" (ч. 36, 1952 р.) була стаття В. Січинського про В. Цимбала.

Нова праця про Панаса Мирного

Працю М. П. Пивоварова „Панас Мирний. Життя і творчість" видало у Києві Державне видавництво художньої літератури ще в 1952 році, але вона чомусь довго не була предметом розгляду радянських літературних критиків. Очевидно, було в ній щось, що, в зв'язку з найрізнішими закрутами останніх чисток в Україні, стримувало її поширення.

Праця становить поважний вклад в вивчення життя і творчости П. Мирного, поскільки автор її користувався багатими рукописними фондами архівів письменника. Автор, звичайно, розкриває „матеріялістичну основу естетичних поглядів Панаса Мирного, вироблених під впливом Бєлінського і Чернишевського". Без вияву впливів цих двох росіян на письменника, неможлива, зрештою, жодна літературознавча праця в СССР, тому цей момент треба прийняти, як необхідну данину на вівтар російського тоталізму.

Мирний, за твердженням автора, прямував до дійовости мистецтва: „ні творити, ні остаточно осмислити мистецтво, відійшовши від життя, немислимо" — висловився письменник. Творив Мирний на ґрунті критичного реалізму й був співзвучний добі, яка ставила перед людиною низку невідкличних питань. Горський назвав це „літературою питань" й твір Мирного „Хіба ревуть воли, як ясла повні?" порівнюють з подібними ж запитами: „Хто винен?" чи „Що робити?" в наголовках нашумілих тоді творів.

Захопившись порівняннями творчости Мирного з творчістю сучасних йому російських письменників, автор праці недоцінив зв'язки письменника з українською літературою і на це — нечувана річ в літературній критиці підсовєтської України — вказує, з найрізнішими, щоправда, застереженнями рецензент А. Щербак в „Р. У."

Отож „в монографії творчість Панаса Мирного розглядається дещо відірвано і від творчости Франка, Лесі Українки, Коцюбинського, за винятком хіба що зробленого в кінці книги аналізу оповідання „Сон". Показ їх творчих зв'язків обмежується кількома поверховими фразами... Для дослідника не досить обмежитися повідомленням про те, що Франко, Леся Українка, Лисенко, Коцюбинський, Заньковецька, Тобілевич, Кропивницький „часто бували у письменника" на Кобищанах і підтримували з ним листування. Головне — розкрити зміст цієї дружби..."

Авторові закидає теж рецензент невиявлення окремих подробиць життя письменника, зокрема про спільні дії його з В. Короленком, який, як і Мирний жив за нашої державности в Полтаві. На 1919 рік припало сто п'ятдесятріччя з дня народження І. Котляревського. Під час денікинської окупації й пов'язаних з нею подій, відбути належно цю урочистість не можна було, проте Мирний багато вложив праці в цю справу. Напередодні ювілею, у серпні 1919 року, була випущена компілятивна п'єса І. Петрика „Ватькове свято", що на її обкладинці було зазначено: „редактор Панас Мирний". П'єса ця, відредаґована Мирним, окремими вставками і підкресленнями, засуджувала насильства, що тоді ділялись в Україні.

Газета „Рідне слово", що тоді виходила у Полтаві, згадує також про усний виступ Мирного, який також визначався своїм антиденікинським змістом. Сталось це на могилі Котляревського 29 серпня, коли, серед інших, промовив також Панас Мирний. „У великий день святкування сто п'ятидесятих роковин твого народження, прийшов я на могилу не хвалу тобі складати, а я прийшов скласти на твою домовину свої гіркі жалі та пекучі сльози, що тебе тут немає і нікому повідати про те сучасне лихо, що доводиться переживати..."

Це, що рецензент відважився натякнути на недогляди праці, на українському відтинку становить виняткове явище. І. Людим



КОМПОЗИТОР В. ГРУДИН виступить як акомпаніятор своїх творів на концерті **МИХАЙЛА МІНСЬКОГО** у неділю 15-го листопада, в залі Фешин Інституту в Ню Йорку та 29-го листопада в залі Горожанського Клюбу у Филаделфії.



В. Тропінін: Портрет сина

В. Січинський

ВАСИЛЬ ТРОПІНІН

До визначних мистців — творців клясицизму, а одночасно великих реалістів, з своїм індивідуальним стилем — належить Василь Тропінін, що працював у першій половині XIX століття. Мистець народився 19 березня (1 квітня за нов. ст.) 1776 р. і був кріпаком графа І. Моркова на Поділлі, що мав мастки в селах Нижній Олчедаїв і Кукавка. Морков одержав ті великі мастки за особливі „заслуги" перед московською владою, під час обсаджування Правобережної України російським військом після поділу Польщі. Як відомо, російський уряд „щедрою рукою" роздавав землі, конфісковані від польських панів і так масток Чацьких одержав новоспечений „граф" І. Морков. А як був „ущасливлений" нарід після „воз'єднання" Правобережної України з російською імперією, найкраще свідчить життєпис В. Тропініна. В цьому відношенні життєвий шлях мистця дещо нагадує Т. Шевченка, але становище В. Тропініна було в моральному відношенні більше принижуюче та в більшій мірі перешкоджало його творчій, вільній праці.

Вже малим хлопцем Василь, будучи в домі Моркових, постійно рисував на папері і стінах, „занедбуючи" свої обов'язки послугача. Використовував він для свого улюбленого зайняття кожну хвилину, коли не був на очах свого пана. Рисував і тоді, коли мусів чистити панські чоботи, за що був не раз караний. Рисунки Василя звернули на себе загальну увагу і кілька разів різні люди зверталися до Моркова з порадою, щоб пан віддав свого кріпака вчитися малярства. Але твердий пан вирішив віддати Василя на науку іншого мистецтва, більш практичного і приємного для власної „утроби" — цукорництва. Для того Василя післано в дім Завадовських в Петербурзі. Але і там Василь знаходив час, щоб пильно змальовувати копії з різних рисунків і образів. Після успішного закінчення „науки" цукорняного діла, граф нарешті поважився віддати Василя вчитися малярства, але це сталося аж в 1799 році, коли мистцеві було вже 23 роки. Учителем Василя був „совєтнік" Академії Мистців у Петербурзі С. Щукін. Сам С. Щукін був учнем славного Дмитра Левицького і, значить, теж належав до української школи портретового малярства. Перебуваючи у С. Щукіна в роках 1799-1804, Василь Тропінін, був і вільним слухачем Академії, маючи можливість виставляти свої твори в Академії. За праці одержав 2 золоті медалі та звернув на себе увагу знавців мистецтва. Почали навіть робити заходи про звільнення Тропініна з кріпацтва. Одначе С. Щукін, щоб „спасти" В. Тропініна для гр. Моркова, повідомив графа про „небезпеку" і Морков поспішився забрати свого кріпака до Кукавки, де Тропінін мусів далі виконувати обов'язки послугача — пекаря і цукорника та особистого льокая пана. Цей поступок С. Щукіна, викликав осуд навіть в автора життєпису В. Тропініна — Рогозинський, який не добачив нічого злого в становищі Тропініна в домі Моркових та все зм'ягчував самодурства графа. Отже, Рогозинський писав: „Щукін своїм поступуванням вбив мистецьку кар'єру Тропініна в найбільш дорогоцінний, не тільки для таланту мистця, але і для кожної звичайної людини, період життя".

В цей властиво період, В. Тропінін брав найживішу участь в розбудові мастку Моркових в Кукавці, де будували панський дім, церкву та інші будови. Правдоподібно і проєкт церкви, в формі видовженого „латинського" хреста, виготовив В. Тропінін, а вже ціле внутрішнє оформлення та іконостас належить в цілості В. Тропінінові. Інтересною особливістю церкви, що постала в 1806 році, були різьблені в камені 12 статуй апостолів, які стояли над ґзимсами церкви до 1870 року, коли з наказу російської церковної адміністрації, їх зняли, як вияв „латинізації православної церкви". Підписаний, оглядаючи церкву в Кукавці вліті 1906 року, бачив ще кілька статуй апостолів, натуральної величини людських фігур, які стояли коло церкви і були сильно вивітрені, тим більше, що виконані в м'якому камені-пісковику. Не відомо, в якій мірі відноситься участь Тропінна в тих різьбах, але цікаво, що він мав особливе відчуття різьбарської моделяції навіть в іконостасі. З первісного іконостасу церкви, що був виконаний В. Тропініним, збереглися лише дві намісні ікони Богородиці та Ісуса Христа, що тримає в лівій руці великий хрест. Ці ікони зроблені таким способом, що цілий малюнок вирізано по контурах фігур і тому образи роблять враження барельєфу. Другий, новіший іконостас, виконав Тропінін коло 1818 року, але і цей іконостас, як занадто „західній", усунула російська церковна адміністрація в 1870 році. Образи цих іконостасів, хоч і „виправлювані" та „відчищувані" в новіші часи, дивують майстерністю виконання та дають цікавий зразок реалістичного малярства в характері клясицизму. Берсумнівно, що образи першого іконостасу з 1806 року краще виконані щодо характеру релігійного малярства. Вони мають ще зв'язок з українським малярством бароккової доби та з кращими традиціями ренесансового малярства. Новіший іконостас 1818 р. в більшій мірі відбиває впливи талійського малярства новіших часів та зраджує штучність клясицизму з „античними" поставами фігур, „римського" одягу. Найкраще враження робить образ „Бог-Саваоф". Крім іконостасу, Тропінін виконав для кукавської церкви інші ікони, хоругви і плащаницу. Ця остання, нарисована в 1818 році, захоплює своїм дуже реалістичним трактуванням фігури Ісуса Христа, який нарисований „як живий". Були в церкві копії з образів світових мистців, виконані В. Тропініним дуже майстерно, не уступаючи щодо сили виразу і малярської техніки оригіналам. Знаменито виконано образ Йордана „Чотири Євангелисти" (група апостолів).

(Закінчення на стор. 4)

В. С-ко

„УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ"

Заходами й коштом Українського Народного Союзу в ЗДА підготовляється видання Енциклопедії Українознавства англійською мовою.

Ані трохи не перебільшуючи можна сказати, що найповажнішим культурним осягом нашої еміґрації було створення цієї енциклопедії. Науковому Товариству ім. Т. Шевченка, яке доконало цього великого труду, мусимо завдячувати, що зібраний у трьох томах комплекс знань про Україну, може мати в своїй бібліотеці кожний, кого це цікавить. А видана в перекладі англійською мовою Енциклопедія Українознавства зробить неоціненну прислугу справі ознайомлення англомовного світу з українською історією, культурою і мистецтвом.

Нема в світі такого культурного народу, який би не створив своєї національної енциклопедії. В Галичині свого часу також видано було в Коломиї „Книгу Знання" — щось ніби загальну енциклопедію. Щоправда, було в ній чимало хиб і була вона неповна. Але була це єдина українська енциклопедія і — хто її тепер має? Ще на скитальщині в Німеччині на цілу британську зону був її лише один примірник у проф. М. Мав тоді проф. М. з нею клопоту, бо ж ходили до нього день-крізь-день відвідувачі з просьбою: „Пане професоре, а чи не можна б у вас позичити отої книжки?" — І проф. М. уже знав, про яку книжку мова і, зітхаючи, давав із пересторогою: „Алеж дуже прошу вас — обережно з нею!"

Нема сумніву, що „Книгу Знання", яку аж до Америки привіз проф. М., большевики в краю знищили. Отже, те, що знищене в краю і те, що не може бути там видане, поки большевики при владі — заступає нам опрацьована найвизначнішими науковцями на еміґрації Енциклопедія Українознавства в виданні НТШ.

Тут хотілося б мені розповісти про першу невдалу спробу видання загальної енциклопедії в підсовєтській Україні. Спроба ця закінчилась трагічно разом з її ініціятором Миколою Скрипником.

В році 1932-му в Харкові на розі Басейної і Єпархіяльної вулиць, на дверях будинку, що належав колись одному з харківських меценатів, появилась чепурненька вивіска: „Українська Радянська Енциклопедія". Власне, ніякої енциклопедії ще не було — була лише вивіска і був гурт науковців, яких зорганізував амбітний комісар освіти Микола Скрипник — щоб вони її створили.

Згідно з проєктом, Українська Радянська Енциклопедія — УРЕ — мала вийти двадцятьма томами протягом п'яти років. Кожний том був запляномований на 700-800 сторінок дрібного друку з багатьма ілюстраціями. Всі „гасла" — слова, від А до Я мали бути наново опрацьовані. А головним редактором УРЕ призначив сам себе Микола Скрипник.

В усій українській підсовєтській пресі оголосили передплату на першу українську загальну енциклопедію.

Це був період так званої українізації, а власне дерусифікації, коли буйно розвивалась українська культура „національна формою, а пролетарська змістом". У нас на еміґрації немає одностайного погляду на цей процес, що охопив був відтинок від 1923 до 1932 року. Розбіжність думок у цій справі просто таки разюча. А проте, незалежно від того, чи був це, як дехто твердить „ренесанс української культури", чи що інше — цей процес не був ані започаткований, ані підтримуваний червоною Москвою. Він відбувався стихійно, як ще непогамований відгомін визвольних змагань 1918-21 рр. На полях боїв замовкли вже тоді гармати. Після трагічної поразки українське військо перемаршувало за Збруч. Але ще тривала духова революція, що вибухла була у 1918 році і що її московські окупанти ще не змогли приборкати не тільки в народі, а навіть у своїм власнім середовищі, де чимало залишилось на командних постах бувших боротьбістів і укапістів.

В будинку на розі Басейної і Єпархіяльної вулиць прокинулось життя. Довгими коридорами снували заклопотані науковці, мистці ,літератори... З ранку до пізньої ночі відбувалися наради, опрацьовувалось пляни, укладалось „графіки" руху редакційних матеріялів. Створено було відділи: історії, географії, економіки, літератури, мистецтва та ін. І, звичайно, літературний редакторат, де кілька мовознавців мали якнайдокладніше опрацьовувати кожне „гасло" під оглядом мовним і стилістичним.

Як і в кожному совєтському видавництві, всі призначувані до друку матеріяли перше, як іти до друкарні, переходили декілька контрольних інстанцій: відповідального редактора відділу — комуніста, головного редактора — комуніста і, нарешті, цензурного органу — Головліту, куди їх пересилали на перегляд і де сиділи комуністи-енкаведисти. Тим то кожне слово зважувано було на аптекарських терезах, щоб, крий Боже, не проскочила якась „єресь", за яку винуватець міг наложити власною головою.

При цьому доходило до курйозів. Напівписьменні цензори-„висуванці" з партійного активу іноді викреслювали червоним олівцем цілком безневинні слова, шукаючи „контрреволюції". Один такий грамотій з лобом кретина повикреслював зі статті про Китай слово „рикша". Він не знав, що в цій екзотичній країні існувала категорія людей, які виконували ролю коней, і безапеляційним тоном заявив: „Це є термін буржуазно-націоналістичний і його треба замінити іншим!" — Другий „блюститель генеральної лінії" причепився до слова „пишнота". Він сказав: „Пишнота — це у капіталістичних країнах, а у нас не може бути пишноти!"

Коректори вимучували свої очі над коректурними відбитками, щоб часом не проскочив якийсь „друкарський чортик". У всіх в пам'яті був випадок з одним із колеґ, який в реченні „англійці в Ханькоу повісили комуніста" — не доглянув друкарської помилки і пропустив його в такому вигляді: „англійці в Харкові повісили комуніста". Китайське місто Ханькоу друкарі переплутали з Харковом — і це коштувало людині п'ять років заслання на далеку північ.

Нагінка на українську мову і примусове зближення її з „братньою російською мовою" почалося в усій силі пізніше. Саме в ті роки вдалося Інститутові Мовознавства при ВУАН в Києві укласти й видати понад два десятки найрізно-

(Закінчення на стор. 4)

Ольга Решетило

„ФОЛЬКСДОЙЧЕ"

Трави стояли у розквіті. Вечорами й ранками було чути дзвінке клепання кіс. Ще день, два і рясними покосами вкриються луги. Та не ковалеві. Його родині не до того. Сиділи в хаті похмурій й замислені, навіть діти замовкли. Вкінці старший син насмілився.

— Тату, для спокою, ви можете підписати ті папери. Вони й так на вас не чигають, бо ви вже старші. Ми утікаємо за Верх. Вже недовго, як під ними буде земля горіти.

І пішли, з дітьми і жінками. Мусіли рятуватися. Його лишили, бо він не міг би швидко йти з ними.

Старий коваль положив папери на лаві й дивився за дітьми і внуками. Його бистрі очі бачили далеко. Он там, немов корчі ліщини заворушилися, а жито захвилювало від дотику Михайликових рук. Але їх не було видно.

На темній зелені вечора спалахували ясними пунктами святойванські жучки. Перелітали лилики, несамовито перекликалсь пугачі. Від далеких вибухів глухо гуділа земля.

Там під фронтом, гарматні стрільна розкидували хати, а їм захотілося роздавати якісь наказні письма.

Вся його родина мала б перейти до них. Дістали б відзнаки, картки на кращі харчі і називалися б з того часу „фолксдойче".

А то назва! Кинути в село таку гудь! Палять його очі якимсь Ференцом! І з давніх літ всі звали їх Ковалями, ковалеві хлопці, ковалеві внуки. Кому було потрібне якесь інше прізвище? А вони розшукали Ференца. Ледве він пригадує собі, ще в школі, спочатку діти прозивали його Ференцом. А пізніше забули, та й називали Кавалів.

Навіть на зшитку, він писав, Омелян Ковалів, бо він був ковалів син. Але він був і сином Кузьмичевої Олени, а внуком Солярового Федора, чого ж їм ще треба? Хіба ж він відповідає за батька, що не міг вимовляти одної букви. Проте похрестив своїх дітей у сільській церкві і назвав усіх українськими іменами.

— Не пускайте вудиці, бо риба брати не буде. Не приманюйте мене білим хлібом, і не страшіте Коваля карою.

Сорок вісім років кував залізо, і поки не окалічів на руку, тоді здав кузню на сина. Ціла околиця знала, хто добре положить заків на приданові скрині, загне рало, скує крепко віз.

Скільки народу перейшло через його кузню, а скільки гамору і всяких новинок, жартів тоді було. Сміх іскрами розсипався аж поза майдан. Це було колись.

А тепер, „для спокою, підпишіть".

Старий коваль піднісся з лави, обійшов хату, кузню і пішов під церкву.

Під зачиненими дверима молився за силу у тяжкій годині. А думки знов росм літали.

— Коли рука лукаво підпише, а здавлене серце буде зойкати, то чи це буде спокій?

Ні, я не жив для такого спокою. Так, я старий, але гонор у мене такий, як у тебе, сину! Літа додають тягару ногам, та не торкають того, що кували роки, не валять східців до храму, де є серце. Думаєш, що в ньому нема весняних ранків, соняшної поляни з достиглими ягодами, серпентин на Високу, Гнатове Бердо, чи далекої, говійної дороги на Перемиську Кальварію? Ні, я піду навпростець за вами. А якби я не дійшов, то мене найдете й поховаєте на рідній землі.

Довго готовився старий коваль в дорогу. Закопав ліпшу одежу, важніще ковальське приладдя, а окремо посклада́в мале дзеркало, годинник, пожовклий документ від цеху, все те ще від батька.

— Це можете мати, але більше ні гнилиці.

Подивився ще раз на письмо з наказом, посміхнувся згірдливо і рішуче переступив поріг.

Д-р Роман О. Климкевич

НОВИЙ ТВІР ПРО УКРАЇНСЬКІ ЕМБЛЕМИ

Гербознавство це, мабуть, найбільше занедбана ділянка українознавства. До нашої розпорядимости стоять тільки чотири книжки, що в цілості присвячені справам українських національних гербів, знаків і прапорів і небільш, як два десятки наукових чи популярних статтей, розкинених по різних збірниках і часописах. Більшу частину цих видань сьогодні дуже важко, а часом і зовсім неможливо роздобути. Науковці, що займалися питаннями українських національних і державних гербів, прапорів, тощо (студії про геральдику українських земель, міст, родів, родин і т. д. майже не існують), — не спромоглися на більше, як на дві чи три студії невеликого розміру. Тим часом українська геральдика зовсім не молодша від західньо - европейської (обидві починаються в XII-му столітті), а українські знаки, знамена й символи передгеральдичної доби подекуди перевищують стариною свого походження та багатством різноманітности зразки інших країн. Тому з справжньою радістю приходиться нам привітати нову працю проф. В. Січинського „Український тризуб і прапор" (Видавнича Спілка Тризуб, Вінніпег 1953), що являється вже восьмою, мені відомою, його працею.

Ця книжка — це досьогодні найглибше вичерпний твір про тризуб, що крім незвичайно дбайливого та критичного використання літератури, наукових джерел та історичних пам'яток з двох тисячеліть, систематичного опрацьовання та ентузіястичного захоплення цією ділянкою знання, містить у собі ще дві цінні прикмети: підхід до праці з точки бачення історика мистецтва, а не тільки загального історика чи археолога (від'ємна прикмета всіх дотеперішніх студій) та опублікування вислідів не тільки теоретичної, але теж і практичної наукової діяльности автора, а саме розкопів у Володимирі, дослідів у Звенигороді, тощо. Тому книжка проф. В. Січинського — це початок нового підходу до дослідів над тризубом, а саме методою історика мистецтва та матеріяльної культури, і у її завданнях поглиюити студії не тільки над тризубом, але й іншими знаками й гербами: лева, їздця, архистратига, козака і т. д. Ця книжка перевищує дотеперішнє знання про тризуб і робить великий крок вперед у цій ділянці.

Цінним явищем праці є те, що автор не піддається спокусі пояснити тризуб, дошукуючися в ньому примітивного або стилізованого представлення якогось предмету чи символу, як це робили російські, а подекуди наші й німецькі історики. Січинський досліджує генезу тризуба на місці його правдоподібного постання, а саме в крузі клясичної середземноморсько - понтійської культури. Він перший вказує на прієнську монету, яка потверджує його теорію про південне походження українського знаку.

Треба відмітити багатий спис літератури та наукових джерел і цікаву топографічну карту тризуба. Вуло б добре помістити в другому виданні цієї книжки карту границь територіяльного засягу тризуба, як державного знаку, а саме кордони Київської Держави, У. Н. Р., З. У. Н. Р., Карпатської України та Криму, що 1918 р. прийняв за державний прапор золотий тризуб боспорського царства на синьому полі, як теж і топографічну карту тризуба на неукраїнських землях: Мала Азія, Скандинавія, Прибалтика і т. д.

Треба ствердити, що в першій частині книжки чимало ілюстрацій (65), але треба було б ще з десять. Поміщено тільки один зразок боспорського тризуба — (відомо п'ять і вони важні як знахідки на теперішній українській національній території) — і добре було б помістити ще герб Української Держави у виконанні Юрія Нарбута (тризуб над щитом з озброєним козаком), тризуб з хрестиком Української Чорноморської Фльоти та державні печаті України з 1918-1920 років. Пишучи про різні теорії, про походження та значення тризуба, не згадує автор нічого про знахідки тризуба на терені кельтійської культури, що було б цікаво з огляду на перебування кельтів на землях обабіч Чорного моря.

Другий розділ праці проф. В. Січинського, про український прапор, це теж до сьогодні найбільша та найзмістовніша студія з цієї ділянки, хоча не дорівнює об'ємом першій частині. Теж генезі жовто-блакитньої сполуки барв не присвячено стільки праці, як це сталося з тризубом. У нас досі немає поважної наукової праці про генезу наших національних барв; автори доходять тільки до XIV-го століття. Проф. Січинський був піонером у різних областях історії української культури і може зацікавитися і цим питанням. Жовта й синя барви були державними у всіх скандинавськ. королівствах середньовіччя, улюбленими в Византії та в країнах кельтів (через це і в ранній французькій і англійській геральдиці). Не знаю, чи проф. Січинський знайде час на це, але гадаю, що це таки станеться.

Цей розділ його книжки виявляє такі цінні прикмети: наведення виїмків з військового листування з часів Гетьманщини (перша спроба доказу, що наші сучасні барви уважалися національними вже в XVIII-му столітті в Придніпрянщині); використання інших мало або й зовсім ще незнаних матеріялів з останніх двох століть; усталення відтінів українських барв та обоснування остаточного їхнього порядку. Проф. Січинський має слушність, що горішня смуга повинна бути блакитна, а долішня жовта. Цей порядок, якого вживав у практиці український державний апарат і за який автор від років боровся, затвердила У. Н. Р. Не погоджуюся одначе з шановним автором, що твердження приклонників жовто - блакитного прапору тенденційні. В добрій вірі, спираючися на закони геральдики, вживали його в Західній Україні 100 років, боронила його „Українська Загальна Енциклопедія", вживала його до недавна ціла О. У. Н. та боролася під ним, створена 1943 р. з радянських полонених, Українська Визвольна Армія. Маємо тут до діла не з мильним, але з другим українським прапором (еспанці, німці і т. д. мають їх теж кілька), який з почестю залишаємо, як це сталося з малиновим козацьким — та приймаємо тепер один: блакитно-жовтий.

Автор твердить, що геральдика не знає жовтої ні блакитної, тільки золоту й синю барви. Сотки західньо - европейських прапорів, красних і міських створено на основі золото-синіх гербів і дано їм жовту та блакитну барви, називаючи останню синьою. Вина тут не геральдики, а невиробленої української геральдичної термінології. Проф. Січинський має перед собою гарне завдання, а саме виЯснити плутанину таких термінів як: герб знамено, знак, прапор, стяг хоругва, майва і т. д.

Англійський зміст, поданий при кінці книжки, варто було б передрукувати в англомовних наших журналах, щоб познайомити й чужинців з блискучим вислідом 30-річної геральдично - наукової праці проф. В. Січинського.

ВАСИЛЬ ТРОПІНІН

(Закінчення зі стор. 3)

А. Рогозинський в київському часопису „Іскусство" за 1913 рік, з виглядом відкривця творів Тропініна, уболівав над тим, що мовляв, ікони В. Тропініна в „глухой деревне" на Поділлі нікому невідомі і не досліджені. Між тим поважні досліди перед тим були виконані українськими дослідниками Ю. Сіцінським і К. Широцьким, які довели, що Василь Тропінін належить до української школи реалістичного малярства. (Е. Сѣцинській, Иконопись художника Тропініна, Кам'янець-Под. 1907; К. Широцький — Записки НТШ, Львів 1911, т. CIII, кн. III, 98). Далі А. Рогозинський проголошує, що „місце усім творам пензля Тропініна не в в сільському храмі (на Поділлі), а в музеях . . . Москви або Петербургу". Виходить, за російською ментальністю, що українське село не достойне мати образи, виконані кріпаком, що прожив 29 років у свому селі і що належать до української малярської школи; не місце тим образам і по музеях Кам'янця чи Києва, де А. Рогозинський виконував ролю наглядача над „українськими скарбами", лише треба везти кращі твори мистецтва до Москви або Петербургу і так збагачувати „велику російську культуру"!

Гр. Марков часто їздив до Москви, де мав свою палату і тому брав з собою послугача В. Тропініна. І цей факт використовує А. Рогозинський, щоб робити асоціяції, що, мовляв, Тропінін „мав можливість відвідувати малярські збірки і церкви Москви", що в свою чергу впливали на творчість Тропініна. Звичайно, в Тропініна нема абсолютно нічого спільного з московською іконописсю, бож В. Тропінін належить до реалістичної школи виразного західньо-европейського напрямку.

Особливе місце займають два величезні образи з портретами родини Моркових, виконані В. Тропініним в Кукавці, що забрали в мистця кілька років інтенсивної праці (1813-1815). Вони нарисовані з подивугідною докладністю, а при тім з живою і непримушеною композицією з 6 фігурами природної величини. Ці композиції на тлі античних колон, різьб та іншої клясичної декорації.

Під час наполеонівської війни в Москві згорів дім Моркових, разом із збіркою ранніх праць Тропініна. І-знов таки наш мистець мусів виконувати різні праці при відбудові дому графа в Москві. По скінченні цієї праці вернувся до Кукавки, де перебував до 1823 року. В домі Моркових в Кукавці теж була ціла збірка праць В. Тропініна і поміж ними портрет хлопця з гітарою (правдоподібно сина мистця), краєвиди села Кукавки, селянське весілля та інші.

Дещо змінилося становище Тропініна, як кріпака, коло 1814 року, при таких обставинах. До гр. Моркова приїхав якийсь „знатний" француз і гостював у домі графа в Кукавці. Француз подивляв праці В. Тропініна і кілька разів потискав руку мистця. Коли ж запросили гостя на обід, то прийшов Тропінін в ролі льокая. Але француз, не знаючи „добрих звичаїв" московських „дворян", зіскочив з крісла і люб'язно посадив Тропініна поруч себе на вільне крісло . . . Російському графові стало соромно перед чужинцем і ввечері пан наказав, щоб місце льокая при графському столі зайняв інший кріпак . . . Зовсім звільнився Тропінін від кріпацтва в 1823 році, на 46 році життя, коли його зустрів великий успіх в петербурзькій Академії Мистецтв, за праці „Дівчина плете крайки", „Старий жебрак", портрет академіка Скотнікова. Яу бачимо, тематика творчих праць В. Тропініна зовсім відбігала від офіційного напрямку російської Академії та тодішнього смаку московських „дворян", що творили бюрократичну „еліту" російської імперії, з її кріпацтвом і поневоленням інших народів — того „меншого брата". В 1824 році В. Тропінін одержав звання академіка Петербурзької Академії, за портрет К. Лебрехта. Вмер мистець в 1857 році на 81 році життя.

Василь Тропінін — безсумнівно, своєрідний, самостійний і творчий мистець. Його малярські праці визначаються глибокими тонами, контрастами світло-тіні, незвичайною плястичністю і солідним, старанним викінченням. Портрети рисував Тропінін завжди безпосередньо з живої натури, натомість відмовлявся рисувати померлих. Не зважаючи на дуже точне виконання портретів, повних життя і схожости, все таки мистець у великій мірі перетворював типи портретованих. Майстерно передавав психологічні особливості портретованих, їх внутрішнє життя, вираз обличчя, спосіб триматися і рух фігур. При тім вишукані композиції трактовані живо, з багатою градацією кольорових тонів і світляних рефлексій.

Василь Тропінін належить до переходової доби українського мистецтва, коли напрямок клясицизму остаточно позбавляється своєї умовности, театральности і застиглих, штучних форм та приходить справжнє реалістичне малярство, трактоване живо і природно, хоч ще з умовною скалею барв і форм.

„Українська Радянська Енциклопедія"

(Закінчення зі стор. 3)

манітніших термінологічних і номенклятурних словників, що є і ще на довгий час залишаться багатющим вкладом в українську культурну скарбницю.

Тоді вийшли в світ не лише, сказати б, основні словники, як загальний технічний інж. Шелудька, природничий Полонського чи медичний, а навіть такі спеціялізовані, як словник термінів електротехніки, пасічництва, лісівничий, метеорологічний, мануфактурний, термінів педагогіки та психології і ін. Всі ці джерела української термінології в період „розгрому буржуазних націоналістів" і їх масових арештів були заборонені й вилучені з ужитку. Та все ж за цей короткий час українську термінологію пощастило розробити й устійнити якнайдокладніше — і в майбутньому всі ці словники ще відіграють свою ролю в культурній розбудові Української Держави. УРЕ, що від початків свого існування стала ніби законодатним органом в справах української термінології і назовництва, також приймала активну участь у словникарській праці і видавала неперіодично „Бюлетень", в якому порушувала актуальні питання з галузі мови. Від 1932 року справу видавання словників перебрано було від Інституту Мовознавства і передано до Харкова в УРЕ, але під цією фірмою вже жадного словника, крім словника чужоземних слів, не вийшло, бо й само УРЕ в 1933 році було зліквідоване.

З, так би мовити, нетворчого персоналу УРЕ, крім згаданих цензорів, варто згадати директора УРЕ — Горба. Це був улюбленець і вірний слуга наркома Скрипника, а до того ж вироблений націонал-комуніст. Скрипник стягнув його з Казахстану, де він був ніби амбасадором УССР в справах освіти. Там він організовував для української меншини національні школи, поширював українську літературу та пресу. Людина малоосвічена, але дуже самопевна, навряд чи міг він належно репрезентувати українську, навіть підсовєтську, культуру. Він любив розповідати непристойні анекдоти, переважно з вірменського життя, і ділився своїми спогадами про те, як то порозумівався з казахстанцями по-українськи і як доказував їм, що українці — це не росіяни. Цього переконаного большевика, який вірив, що єдино правильна розв'язка національного питання є та, яку провадить компартія — спіткала така сама гірка доля, що й „буржуазних націоналістів". . .

Націонал-комуніст Микола Скрипник оточував себе однакомислячими людьми і люто ненавидів всякого роду „петлюрівщину". В ролі його заступника в УРЕ був колишній укапіст Андрій Річицький — вироблений політик і культурна людина, а після його арешту — Шведов, також високої культури людина. Секретарем УРЕ був розстріляний пізніше закарпатець Бадан.

Пригадується такий епізод. Після арешту Річицького вийшов друком словник чужоземних слів, співавтором якого був Бадан. З свіжим примірником в руці зайшов він в один з відділів. Працівник цього відділу попросив його подарувати словник з авторським написом. Бадан криво посміхнувся. „Подарувати я можу, — сказав він, — але без авторського напису. Нехай не буде у вас компромітуючого вас матеріялу. . ." — За два дні по тому Бадана арештували. А ще за тиждень вулицями Харкова посувалась колона демонстрантів і в першому ряді на довгій жердині несли Баданове опудало. Хтось смикав за шнурки і воно моторошно кивало головою і вимахувало руками.

Чи не останнім могіканом з-поміж „зміновіховців" був Юліян Бачинський, колишній посол УНР в Америці. Приїхав він на Україну в 1932 році, коли вже й найбільш наївні люди не вірили в „совєтську Україну". Комуністи з УРЕ, а особливо Горб, у вічі над ним насміхались. „Ось приїхала до нас Европа", — казав він з властивим йому грубуватим гумором, підморгуючи оком в сторону старого Бачинського. Довірливого соціял-демократа влаштувало НКВД до якогось часу в УРЕ. В довгому сірому сурдуті, з золотим ланцюжком на камізельці і з тростиною в руці, автор „Україна — ірредента" гостро контрастував з оточенням — у безбарвних „піджачках" і млинцях-„кепках".

Юліяна Бачинського призначили у відділ „Варія", де він сумлінно відсиджував свої сім годин. Після праці він поволі виходив з УРЕ, спинявся на розі біля кіоску і випивав свою „гальбу" пива. Зник непомітно. Про його арешт співпрацівники довідалися від доньки, що її привіз він з собою з-за кордону. Ранком прибігла вона до УРЕ, прочинила двері у відділ „Варія" і зляканим голосом прошепотіла: „Тата вночі забрали . . . А що ж тепер буде? . . ." — Невдовзі арештували і її.

В приміщенні УРЕ головний редактор і грізний нарком освіти Микола Скрипник появлявся вряди-годи. Його гостру сиву борідку і сухорляву постать лише мигцем можна було побачити, коли швидким кроком переходив він сходами до кабінету свого заступника на засідання редакційної колегії. Щоразу з його появою зв'язували якісь поважні події в житті УРЕ.

Незадовго перед самогубством Микола Скрипник їздив до Німеччини. Там, казали тоді, перейшов у професора Воронова операцію відмолодження. Повернувшись до Харкова, одружився зі своєю секретаркою. Отже, 65-літній большевик щойно починав нове життя з молоденькою дружиною. . .

Чи не найбільший серед українських комуністів „спец" та теоретик національного питання і великий амбіціонер, Микола Скрипник, звичайно, не міг зжитися з Сталіним, який саме тоді, після перемоги над Львом Троцьким, засів був на московському престолі. Мають рацію ті, які кажуть, що Микола Скрипник застрілився з люті. З люті на своїх суперників і на самого себе. . .

Другого ж дня після його смерти зависла нерухомо в повітрі і залізна мітла, що так нещадно вичищала з усіх відділів УРЕ „буржуазних націоналістів" і „капіталістичних запроданців", а по суті — переважно українських націонал комуністів. Генеральний наступ на „буржуазних націоналістів" розпочався дещо згодом.

Отак закінчилась перша й остання спроба створити в підсовєтській Україні загальну енциклопедію. Та інакше не могло й бути. Якщо навіть у видаваних в Москві енциклопедіях щоразу доводиться робити ґрунтовні переробки і вилучувати з ужитку цілі томи в зв'язку з викрутами „генеральної лінії" та постійними змінами „вождів" і „вожденят", то що вже й казати про українську енциклопедію!

Однак, большевики знають, що не існує в світі такої культурної нації, яка не мала б своєї національної енциклопедії. І їм муляє, що „квітуча соціялістична Україна", про яку вони стільки розписують перед усім світом — такої енциклопедії не має. Але ж створити вони її не можуть і ніколи не створять, бо така є їхня большевицька суть. Чи не з тих причин десь у 1949 році появилась була в совєтській пресі коротенька замітка про відновлення в Харкові УРЕ. Та немає сумніву, що далі від цієї замітки справа не піде — що це є черговий московсько-совєтський блахман. А якщо б навіть і пішла, то скінчиться вона так само, як і скрипниківська УРЕ.

НОВІ ВИДАННЯ

ЗОШИТ ДІЙСНОЇ ПОЕЗІЇ

Вадим Лесич. Ліричний зошит. Поезії. Накладом Приятелів Поезії, Ню Йорк, 1953, ст. 48. Обкладинка з ліноритом Якова Гніздовського. Портрет автора роботи Михайла Черешньовського.

Вадим Лесич, відомий автор кількох поетичних збірок ще на рідних землях, видав оце свої нові поезії в чепурній книжечці, названій „Ліричним зошитом". До цієї збірки ввійшла 21 поезія з рукописної збірки „Книга тривань" та 15 поезій з невиданої збірки „Сірі рядки".

Кажуть критики, що поета пізнати по його епітетах. Коли це правда, то Лесич виступає в цій збірці як правдивий ліричний поет, бо майже всі його епітети оригінальні, а жива їхня пластика збільшує образність його поетичного вислову. Ось кілька прикладів, що ми їх вписали з кількох поезій, що на початку збірки.

„Заобрійні" келихи, „незбагнені" перехрестя, „віршові" марсельєзи, „невпіймана" чужина, „хижа" чужість, наш „ярий, заквітчаний" спротив, „трепітна" нестяма, „сизі" пороги, „куряві" дні.

Оригінальні й пластичні авторові метафори: „і сонця плинний янтар", „будяччя шкварні шляхів", „всіх мислей найліпшиЯ еліпси", „безгоміння проминають", „даремне круживо думок", „курликанням журавлиним схвильована душа".

В Лесича менше порівнянь, але де вони потрібні поетові, там він і їх використовує як поетичний засіб. — „Читаєш сам свої сліди, що наче стигми незагоєні".

Автор хотів би „найніжнішим словом" висловити все те, що „в серці смутком накипіло".

Яким же словом найніжнішим
достоту серця передать?
— Чи може вишептати віршем
все те, що в'яне на устах?

В Лесича майже немає так званих повних рим, тільки дзвінкі асонанси ще більше сприяють музикальності його ямбів: „єдина — не змести нам", „у пустку — в уст кут", „імення — жменях", „не завернеш — як зерно", „вислові ш — змислами", „овочу — мову вчув". Деколи ці асонанси аж тяжкословні для вуха читача: „завис — правиць", перехресть — марсельєз", „проминань — оман", „ніщо тут — безповоротну". Але вони не псують музикальности Левичевих ямбів чи хореїв.

За далеким морем, де гудуть прибої, —
вітер неозорий, вітер — із тобою . . .

— Яблуневий цвіте, пташко веселкова,
вже минувся цвітень, — літо жде на-овоч!

Або:

У тумані плинно лине
тиха осінь у причал.
— Курличанням журавлиним
схвилювалася душа.

Читаючи прекрасний рядок у „Ліричному зошиті" — „не шепоче шипшиною вечір" — легко нам перейти й до тематики „Ліричного зошита", де в „Вірші, писаному на драбині", находимо таку пуанту: „Шипітні водограї, й ті закуті в камені! .. Неприборкані лиш солов'ї, що нема тут, і мисль".

Та поетова туга за рідним краєм — це не безнадійний песимізм.

І блукаю тремкий, як у сні, я, —
хвилі бризками дзвонять до ніг,
— хоч твої береги даленіють,
ти все ближчий, мій краю, мені.

Поет поніс з собою з рідної землі „неозорену тугу, перевітчану тінню волошок" в торбі з конопляних волокон.

А у торбі, закинутій опліч,
в торбі, шитій руками матусі, —
самосієм розквітли коноплі,
у волошковій вишиті тузі.

До свого сина звертається автор такими словами:

Жене тебе, таке ж, як нас, прокляття,
щоб перейти весь світ — і ще колись
засмаглим лицарем марінь крилатих
вернутися до рідних попелищ.

Поетова особиста лірика — це одночасно й тема загально національна. І в тому її велика сила й значення. Бо нижче наведена поезія відноситься не тільки до Лесичевих батьків.

Ані вістки від вас ми не маєм.
Наші дні не такі, як колись.
— Чи ви дома, чи десь за Алтаєм?
Мій синок за вас нині молись . . .

Чую рук твоїх, батеньку, дотик,
наче легіт висот, — на чолі . . .
І не смію поглянуть навпроти
І устами торкнуть мозолі . . .

І мов бачу вологости відсвіт
у очах, моя мамо, твоїх . . .
— а твій син десь в широкому світі,
так далеко від тебе відбіг . . .

І мисль чорно кружляє, як ворон . . .
Ти даремно її не зови! ..
— А два внуки в священній покорі
Тихо шепчуть за вас молитви.

„Ліричний зошит" видано „Накладом Приятелів Поезії", і на третій сторінці обкладинки видруковано двадцятьkілька назв організацій і прізвищ осіб, які своєю працею або внесенням паю вможливили видання цієї книжечки. Якщо розпродаж „Ліричного зошита" матиме успіх, то тоді можна б в такий спосіб видавати дальші вартісні твори нашої літератури. „Ліричний зошит" Вадима Лесича заслуговує на те, щоб його обмежений наклад швидко розійшовся між прихильниками дійсної поезії.

Л. Луців

Юрій Буряківець

ЗРІЛІСТЬ

Вийдеш ти, хустиноньку поправиш,
Вслухаєшся, чи шумлять сади . . .
Біля тину з яблуні на трави,
Обважнілі падають плоди.

Інею прозорі павутини
Начіпляв світанок на гіллях.
Плинуть хмари, наче у пустині
Каравани, гублячись в пісках.

Ти по стежці попрямуєш садом,
Босі ноги вимиє роса.
Стане сонцем роздзвенятись радість,
Пломеніти, мов твоя краса.

Про своє замислишся весілля,
Про вогні і співи край води.
. . . .
З яблунь у пахуче, вогке зілля,
Соковиті падають плоди.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

„НОВИЙ КУРС — ЦЕ ПОВТОРЕННЯ СТАРИХ ПОМИЛОК"

Большевики хваляться, що їхня влада — це „найкраща влада в світі і найсправедливіша", бо вона, мовляв, влада „робітників і селян". Але самі совєтські часописи деколи признають, що це брехня, а большевицькі бюрократи подібні до царських урядовців, які дбали тільки про своє добро і свою кишеню. Що воно так, про це переконливо пише А. Петренко в своєму малому фейлетоні, який наводимо в цілості з „Радянської України".

„Про зміну курсу в Черняхові почали говорити одразу після того, як сюди на посаду начальника районного управління сільського господарства і заготівель прибув Степан Яковлевич Майбродський.

Власне він перший і сказав:

— Треба рішуче змінити курс...

Незабаром Степан Яковлевич написав перший наказ: зоотехніка Баранівського і ветфельшера Жука перевести з Черняхівського зооветпункту на Трокавицьку зооветдільницю, а зоотехніка Буханевича перевести з Трокович у Черняхів.

Перестановка була проведена з блискавичною швидкістю. Виявляється. Майбродському дуже сподобався будинок-особняк, в якому жили тт. Баранівський і Жук.

Звичайно, про особняк Майбродський не згадував ні в наказі, ні в промовах. Вболівав він за поліпшення зооветеринарної роботи в районі...

Наївні люди вирішили, що в цьому й полягає зміна курсу. Та вони помилялися.

Все це було лише вихідним пунктом широко задуманого стратегічного пляну походу на спеціялістів сільського господарства. На приціл було взято майже кожного працівника.

Черговий удар був спрямований на зоотехніка товаришку Назаревич. Їй раптом оголосили наказ про звільнення з роботи.

— За що?

— Ми на ваше місце шукатимемо іншу кандидатуру, відповідно до нового курсу, — заявив їй Майбродський.

Назаревич довелося зазнати немало неприємностей, поки вона відстояла свої права. Відбувались перевірки і переперевірки, влаштовувались допити, засідала розцінково-конфліктна комісія. Вислухавши принизливі докори і безпідставні обвинувачення, Назаревич, нарешті, почула з уст Майбродського:

—Ну, що ж, працюйте, та дивіться в обидва.

На той час вже й інші спеціялісти „дивились в обидва", чекаючи, коли й на їх голову впаде немилість нового начальника. У нього „на підозрі" були вже інструктор-бухгалтер Семенов, агролісомеліоратор Мовчан, інженер по торфодобуванню Герасимович, ветлікар Мороз та деякі інші працівники.

Нервозність і невпевненість у своєму становищі запанували серед черняхівських спеціялістів сільського господарства.

Один тільки С. Я. Майбродський почував себе чудово.

— Мене сюди зверху прислали! — підкреслював він. — Ну що з того, що ви агроном? — сказав Майбродський одному з підлеглих йому працівників. — Без вас були дощі і будуть без вас.

Йому надзвичайно сподобалась ця глибоко філософська думка. І з-під розпеченого пера Майбродського вийшов черговий наказ, яким позбавлялися посади зразу кілька спеціялістів, в тому числі старший інженер-землевпорядник тов. Куцик.

Василь Сергійович Куцик — людина з вищою освітою, спеціяліст з великим стажем. Тільки в Черняхівському районі він працює вже понад п'ятнадцять років, знає тут кожен клаптик землі, кожну ділянку поля. Він докладає немало сил до відновлення травопільних сівозмін у колгоспах. Навесні цього року тов. Куцик довів необхідність збільшити в районі на 800 гектарів площі кормових культур.

З безпідставним звільненням Куцик, звичайно, погодитися ніяк не міг, і він наважився піднести голос протесту.

— Що? — обурився Майбродський. — Скаржитесь будете? Ви забуваєте, що мене зверху сюди прислали...

Однак і сам Майбродський не дуже добре пам'ятає деякі обставини, зв'язані з його приїздом у Черняхів. До цього він працював головою Ружинського райвиконкому, тієї ж Житомирської области, і був звільнений з цієї посади за розвал роботи і затиск критики. „Новий курс", який він здійснює в Черняхівському районному управлінні сільського господарства і заготівель, насправді є лише повторенням старих помилок. І хоч це зрозуміло всім і кожному, Черняхівський райком партії і райвиконком чомусь підтримують самодура.

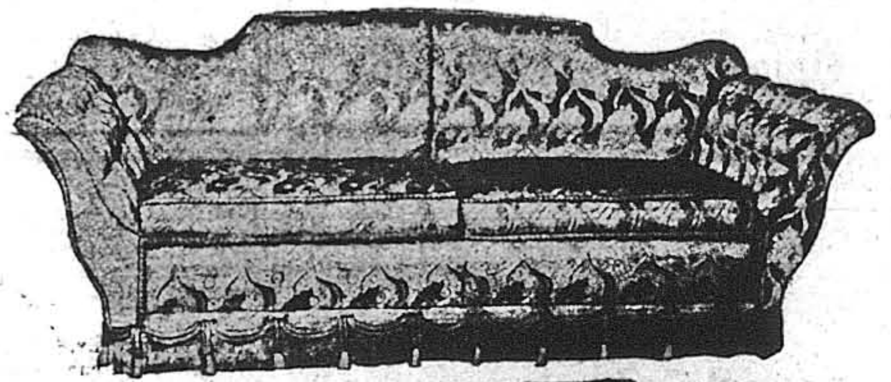
Голова райвиконкому тов. Вондарчук штампує його рекомендації про оголошення стягнень спеціялістам, про звільнення їх з посад і безпідставні переміщення. А секретар райкому партії тов. Докіль навіть цитує Степана Яковлевича. Зустрівши якось агронома артілі „Шлях Жовтня" тов. Коваля, він сказав:

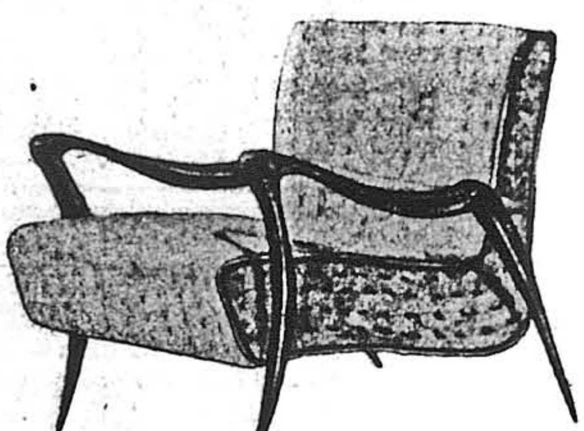
—Що з того, що ви агроном у колгоспі? Дощі без вас були, без вас і будуть.

Чи не в цьому — в орієнтації на милість природи і зневажливо-злочинному ставлінні до спеціялістів — полягає „новий курс" черняхівського господарства?".

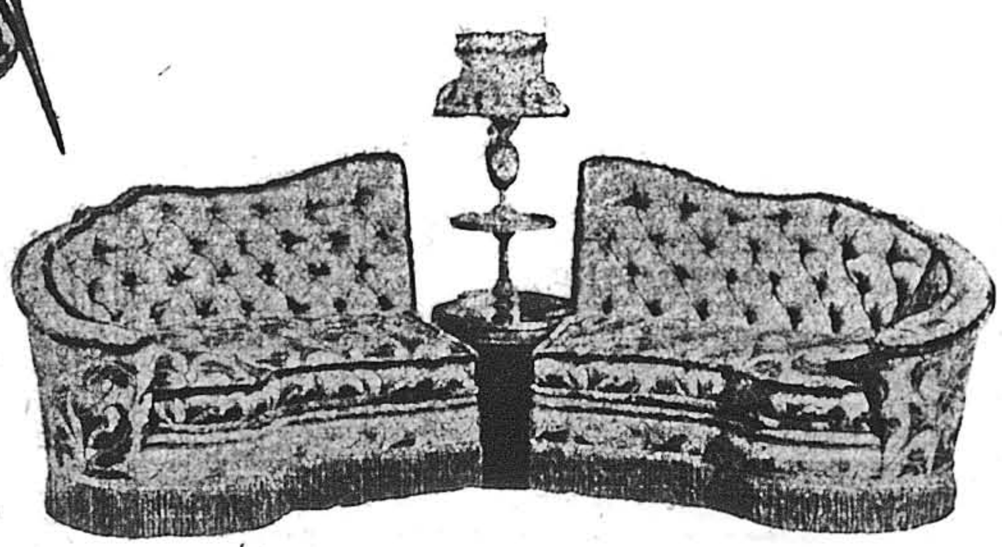
Подаємо до відома, що оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини огол.) пересилати разом з текстом.

Адм. „Свободи".









● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Male

МАШИНІСТИ
Першоклясні, що мають досвід при праці з металевими листами і при зварюванні, добра нагода для авансу, платня відповідно до здібности. Зголошуйтеся особисто або пишіть до головного інженера.
PERRY METAL PROD.
12 Malvern St., Newark 5, N. J.

ПРАЦІВНИКИ
до виробу костей для гри, підмайстри, оператори праси. Загальна помічнича робота у фабриці. Не оборонне. Постійна праця. Відповідні умовини. Мала добре улаштована фабрика.
ANCHOR MFG CORP.
31 Denton Avenue
New Hyde Park, L. I.
Від понед. до п'ят. в год. 9-5.

Вступайте в члени УНСоюзу!

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Male

ЗВАРЩИКИ
LAYOUT MEN
Телефонуйте:
Mr. Anderson
HOboken 3-4428

АВТОМОБІЛЬНА МАЙСТЕРНЯ МЕТАЛЮРГ
THE MALLON CO.
має вільне місце для 1-рядного робітника. Висока платня із знаменитими умовинами праці створюють цю добру нагоду на ціле життя.
Голоситись Service Manager
THE MALLON CO.
445 Main St., E. Orange, N. J.

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Male

ОПЕРЕЙТОРИ — ТОКАРІ
Голоситись:
ERRINGTON MECHANICAL LABORATORY
24 Norwood Avenue
Staten Island, N. Y.

ДО ВИРОБУ ПРИЛАДІВ. МАШИНІСТИ, МАШИНОВІ ОПЕРАТОРИ
Денна і нічна зміна.
Потрібний досвід у прецизній роботі. Добра початкова платня. Праця, що забезпечує екзистенцію. Шпитальна, лікарська й хірургічна опіка для робітника й рідні й інші поступові вигоди. Голоситись до праці на дійсно приязне місце. Розмова про прийняття — як кому вигідно.
THE PRESTO LOCK CO.
100 Outwater Lane
Garfield, N. J. Prescott 9-0370

ДРАПУВАЛЬНИКИ
та їх помічники
з фабричним досвідом, постійна праця.
MODERN SECTION FURNITURE
385 Queen Anne Rd.
Teaneck, N. J.

ПРАЦІВНИКИ
до аркушів металю.
Висока платня — всі користі. Також потрібно портерів. Стала праця.
GARDEN STATE ELECTRIC M'fg.
1000 Clinton St., Hoboken, N. J.

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted Male—Female

ЖІНКИ І ЧОЛОВІКИ
до праці в бувшій фірмі American Clothes Co. З досвідом або без до шиття на машинах. Добра заплата і добрі умовини праці.
AMERICAN FASHION, INC.
251 Clifton Ave., Clifton, N. J.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ЗАСІДАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМІСІЇ НТШ

В суботу 24 жовтня 1953 о 6-тій год. ввечері відбудеться в приміщенні НТШ в Ню Йорку, 50 Чорч Ст., кімн. 252 засідання Економічної Комісії НТШ, на якому керівник Комісії проф. Микола Величківський читатиме доповідь на тему: „Сучасна трагедія селянства під Совєтами". Після доповіді будуть обговорені організаційні питання. Членів Комісії просимо не спізнятися. Гостям раді.

● ПРАЦЯ ●

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
пошукує фахового пекаря, що вміє виконувати ручно пекарську роботу. Стала праця і добра платня. Зацікавлені можуть голоситися до
THE AUBURN BAKING CO.
1511 Auburn Ave., Cleveland 13, O.
Telephone: PR. 1-7765

● ПРАЦЯ ●
Help Wanted—Female

ОПЕРЕЙТОРКИ НАКРИВАЛ
потрібні тільки досвідчені у звичайній роботі. Високі платні. Праця для швидко побільшуваного декоративного підприємства. Звертатись телефонічно: Wdge. 8-1069. Modernage Decorators, 94 Main St., Woodbridge, N. J.

МАНІКЮРИСТКА
Найвища платня, дівчина-фахівець. Численна й делікатна клієнтеля. Приємне середовище.
138 — 18 Northern Blvd.
IN. 3-9898

ДИПЛЬОМОВАНІ ДОГЛЯДАЧКИ ХВОРИХ
для операційного й дитячого відділів.
MArket 2-6437

РУСИФІКАТОРСЬКА ПОЛІТИКА КРЕМЛЮ В УКРАЇНІ

(Закінчення зі стор. 2)

опанувати своєї злости. Забувши про жарівку та про визначних російських винахідників, він почав паплюжити „українських буржуазних націоналістів і сепаратистів", називаючи їх „прихвоснями Гітлера і Волл Стріту". Цей останній термін — Волл Стріт, був ще для нас новий. Почувши його з уст російського уніформованого викладача, ми сприйняли його не як символ всього злого, а навпаки — як символ спротиву червоній диктатурі. Лекція про „Пріоритет російського генія" знайшла свій вираз у погрозах і залякуванні тих, хто висловив сумнів щодо досягнень російських винахідників. Через кілька днів після лекції нашого відважного товарища, який згадав про Едісона, заарештувало місцеве МВД, що звалося у нас „народною безпекою", і більше про нього ми не чули.

Ця дрібна подія дуже характеристична для русифікаторської політики Москви.

Коли мені пощастило втекти з „червоного раю", я часто думав, яка мета такого звеличування російської культури? Чи намагається Кремль збудити таким чином гордість російського народу, чи викликати віру в нього серед поневолених сусідів, чи може, за прикладом Гітлера, створити авреолю вищої нації?

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками п'ятнадцятимільйонового Союзового майна!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер" 430 відділ повідомляє всіх членів, які не вплатили ще складок за місяць жовтень, що додатковий побір складок відбудеться в неділю, 25. жовтня, в годинах від 12:30 до 1:30 пополудні, в Укр. Клюбі при 847 N. Franklin St. При цьому зауважуємо ще раз, що побір складок в нашому відділі відбувається в 3-ту неділю, кожного місяця і цього терміну просимо придержуватись і недопускати до задовження — бо важність обезпечення вимагає точної вплати складок. — Управа відділу.

● НА ПРОДАЖ ФАРМА ●

ЗНАМЕНИТЕ поле на фарму, індичну або курячу, заснування чи розбудову. Недалеко новий Парквей, 3,250 стіп висоти, суха земля, при добрій дорозі. Коло 22 акрів. Старий фармерський дім, стодола, індичник. $19,000. Близько 70 акрів чудового морельового й яблуневого саду, мале озеро, річка. Гарний мешкальний дім і господарські будинки, всі уладження. Може дуже добре годитися для розбудування гарних домів. Недалеко Спрінґ Лейк.
VREELAND REALTY COMPANY
Highway No. 70, north of Manasquan Bridge,
P. O. Box 306, Manasquan, N. J.
7-1741, 3695-J

● FOR RENT ●

МОДЕРНА КРАМНИЦЯ
на торговельний евеню
в Стейтен Айленд
придатна для сальону футер, цукорні і пекарні, жіночої конфекції, крамниці взуття і т.д. Пишіть Morton Donald, Flower Shop, 264 Richmond Ave., Port Richmond, S.I, 2, N.Y. GI 2-4125

МАШИНКИ
Перероблені до
ПИСАННЯ

англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Рахункові машини. Офісові прирядди. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6—7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

● REAL ESTATE ●

ROOSEVELT, L. I. — $10,700
Власник мусить продати з втратою 5-кімнатний дім, з мансардою, пивницею під цілим домом, 5 років тому заінстальованим огріванням оливою, алюміновим окуттям на дверях і вікнах, циклонною огорожею, машиною до прання в пивниці та іншими додатками. Близько до шкіл, церков, крамниць і т.д. Телефонуйте:
Freeport 9-7706 — власник.

STATEN ISLAND — 2 FAM.
Гарна дільниця, прегарний 2-родинний дім на 11 кімнат, ґараж на 2 авта, огрівання оливою, велика парцеля 100x165 з багатьома овочевими деревами. Дуже догідна комунікація до Ню Йорк Феррі. Власник хоче $18,000. Телефонічні запити до Marion Poulsen at GI 2-2926; а після 5. попол. GI 8-0180; John L. Piazza Broker, Box 572 Forest Ave. West New Brighton, S.I. 10, N. Y.

● MISCELLANEOUS ●

Алюмінієві вікна
ВІКОННИЦІ І СІТКИ
Потрібна комбінація у всіх величинах.
$19.95

Вставляємо на бажання. Специялізація в комбінації дверей і венецьких алюмінієвих заслон.
QUALITY ALUMINUM PRODUCTS INC.

Newark, N.J.	BIgelow 2-3700
Orange, N.J.	ORange 2-3000
Elizabeth, N.J. ..	ELizabeth 3-6516
Bayonne, N.J. ..	HEmlock 6-2180
Plainfield, N.J. ..	PLainfield 6-4737
Jersey City, N.J.	JO Square 2-4360
Perth Amboy, N.J.	Hillcrest 2-1610
Staten Island —	Gibraltar 7-3623
	GI 7-8202

DISTRIBUTOR WANTED
by John Reber Baking Corp.. Able to increase our sales of Cakes, Pies & Pastries. To $250,000 annually with an investment of $5,000 to $10,000 required.
519-525 West 47th Street
New York City. Circle 6-8030

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС!

● REAL ESTATE ●

PORT WASHINGTON, CAP COD
Мурований дім. 2 лазнички. Широка мансарда. Гарне положення. 1 бльок до Sands Point школи. Напроти через бльок місцевий клюб. Ціна $16.500.
Тел.: Port Washington 7-5568

ULSTER CO. N. Y.
Newburgh, 9 миль на північ, на продаж 8-кімнатний дім. Youngstown кухня, 4 спальні, 2 лазнички, модерні вигоди, відновлений, умебльований, нижче від ціни $18,000; 3½ акра яблуневого саду, ґараж, комора.
N. Y. EL .5-2951
Conner, 163 E. 63rd St., N.Y. 17

COZY LAKE — NEW JERSEY
Тільки $6,500.
Приманливий умебльований катедж недалеко озера, ґараж, пів акра лісу, струмок, газ, електрика, холодильник, душ, дві спальні, вітальня з бальконом, коминок опалюваний деревом, 25 ґанок з сіткою, мансарда з barbecue, клюбовий плян. 39 миль від Ню Йорку, тільки $6,500, близько католицької церкви. Пишіть Box 26, Cozy Lake, N. J., або телефонуйте
N.Y. AL 5-6541

SANDS-POINT
МАЙЖЕ НОВИЙ ДІМ
до перенощення,
гарне положення з височезними деревами,
4 спальні, 3 лазнички, велика вітальня, їдальня, кухня і робітня. Вліті і взимку „ейр кондишенед". Все господарське приладдя і килими на всі підлоги. Недалеко крамниці, школи, церква, залізниця, став. Власник.
PORT WASHINGTON 2-4820
O-19-A Rm. 830 — 11 W 42nd St.
New York City.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща по ціні так низькій як $150

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 EAST 5th STREET
New York City
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯ
Контрольована температура. Модерна каплиця до ужитку даром.
PETER JAREMA
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

Увага! Картерет, Н. Дж., і Околиця!
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ 9-тий відділ в КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ.
— влаштовує —
ПОЛІТИЧНЕ ВІЧЕ
в суботу, 24. жовтня 1953 р.
о год. 7. вечером в залі — Ukrainian Pavilion Roosevelt Avenue, Carteret, N. J.
На вічу промовлятиме п. В. Боровик на тему:
„МАРЕВО НОВОЇ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ УГОДИ".
По доповіді відбудеться дискусія і схвалення резолюцій.
Запрошуємо все Українське Громадянство до масової участи.
Управа

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ. І ОКОЛИЦЯ!
Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України
ВІДДІЛ В НЮАРКУ
— повідомляє, що —
в суботу, 24. жовтня 1953 р.
— відбудеться —
ДОПОВІДЬ
„СУЧАСНА ВИЗВОЛЬНА БОРОТЬБА УКРАЇНИ і ЕМІҐРАЦІЯ"
Доповідь вголосить
Д-Р М. ПРОКОП,
член У.Г.В.Р., і один з провідних членів визвольної боротьби підчас німецько-большевицької окупації 1940-1944 рр.
Заля ОбВУА, 9 Белмонт Евеню, Нюарк, Н. Дж.
Початок в год. 7:30 ввечорі.
До численної участи запрошує всіх зацікавлених
Управа

УВАГА!
До відома українців, що живуть у громадах Квінсу, Н., Й.: Озон Парк, Савт Озон Парк, Джемейка, Вудгейвен, Річмонд Гіл, Форест Гіл, Раковей Біч, Фар Раковей т.і.
ВЖЕ РОЗПОЧАТО ВІДПРАВУ БОГОСЛУЖЕНЬ
у греко-католицькому обряді в ЦЕРКВІ СВ. ЕЛИСАВЕТИ при 84-ій Стріт і Атлянтик Евеню, Квінс, Н. Й.
Службу Божу відправляє священик кожної неділі в год. 10-ій ранку в долішній частині Церкви..
Просимо про численну участь у цих Богослуженнях.
Отець Парох ВОЛОДИМИР АНДРУШКІВ
і Церковний Комітет в Озон Парку.

УВАГА! МЕШКАНЦІ ВЕЛИКОГО НЮ ЙОРКУ:
Увага! Українські Господині! З ДНЕМ 2. ЖОВТНЯ 1953 р. відкрилася в Ню Йорку під числом 103 Ave. B (між 6-7 вул. побіч Парку)
НОВА УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ М'ЯСАРСЬКИХ ВИРОБІВ
ПОДІЛЛЯ
М'ясарські вироби „Поділля" вирізняються своїм смаком і якістю, бо з найліпших сортів м'яса, а виробляють їх довголітні фахівці.
Українські ковбаси, шинки, вудженки, паштетівки, парівки, кишки, сальцесони та інші є направду безконкуренційні. — Короною виробів м'ясарні „Поділля" є Подільська ковбаса (Podilskyj Style Sausage).
В „Поділлю" найдете м'ясарські вироби, яких тільки бажаєте та яких не найдете в інших крамницях. Запрошуємо зайти і закваліфікувати якість нашого товару.
Спілка „Поділля" — м'ясарські вироби
PODILLA — Meat Products, Inc. 103 Ave. B (bet. 6-7 St.)
New York, 9, N. Y. Tel.: OR. 7-8081.

БЕЗПЛАТНА ПРОБА
на ревматичні болі
АРТРИТИЧНІ
Коли Ви ніколи не вживали ліку званого ROSSE TABS на ці незначні мускулярні недомагання й болі, злучені з ревматизмом і вапненням жил, або з нервовим запаленням, то чому не спробувати його сьогодні на наш кошт. Його вживають тисячі людей впродовж 25 років.
Безплатно для читачів нашої газети.
Запрошуємо Вас випробувати його без ніяких коштів. Дозвольте, щоб ми вислали Вам пачку повної величини. Заживайте безплатно 24 таблички. Коли не будете вдоволені паліятивною—часовою—полекшою, зверніть нам решту й не будете нам винні нічого. Така проба не буде коштувати Вас ні одного цента. Не висилайте грошей. Пішліть лише негайно Ваше ім'я й адресу до:
ROSSE PRODUCTS CO.
Dept. O-5,
2708 Farwell Avenue,
Chicago 45, Ill.

ТЕПЕР ПОРА ЗАПИСАТИСЯ НА КУРСИ САМОХОД. МЕХАНІКІВ І КУРСИ ЇЗДИ


GR. 7-8951
КУРСИ МЕХАНІКІВ КУРСИ ЇЗДИ АВТАМИ
Постараємося для Вас про еґзамін Лайсенсу. Наші учні дістають диплом. Помагаємо в одержанню праці. Інструкції в українській і англійській мовах. КУРСИ ДЕННІ, ВЕЧІРНІ і НЕДІЛЬНІ. Інструктори фахівці. Залож. в 1916.
L. TYCHNIEWICZ, директор
METROPOLITAN AUTO SCHOOL
155—2nd Ave., близь. 10th St.
NEW YORK CITY

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE. PHILA. 23, PA.
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
повідомляє, що
ОТВОРЕНА КОЖДОЇ НЕДІЛІ
від 8:30 рано до 2-ої по полудні.

ДО УКРАЇНЦІВ СТАРОЇ І НОВОЇ ЕМІҐРАЦІЇ!

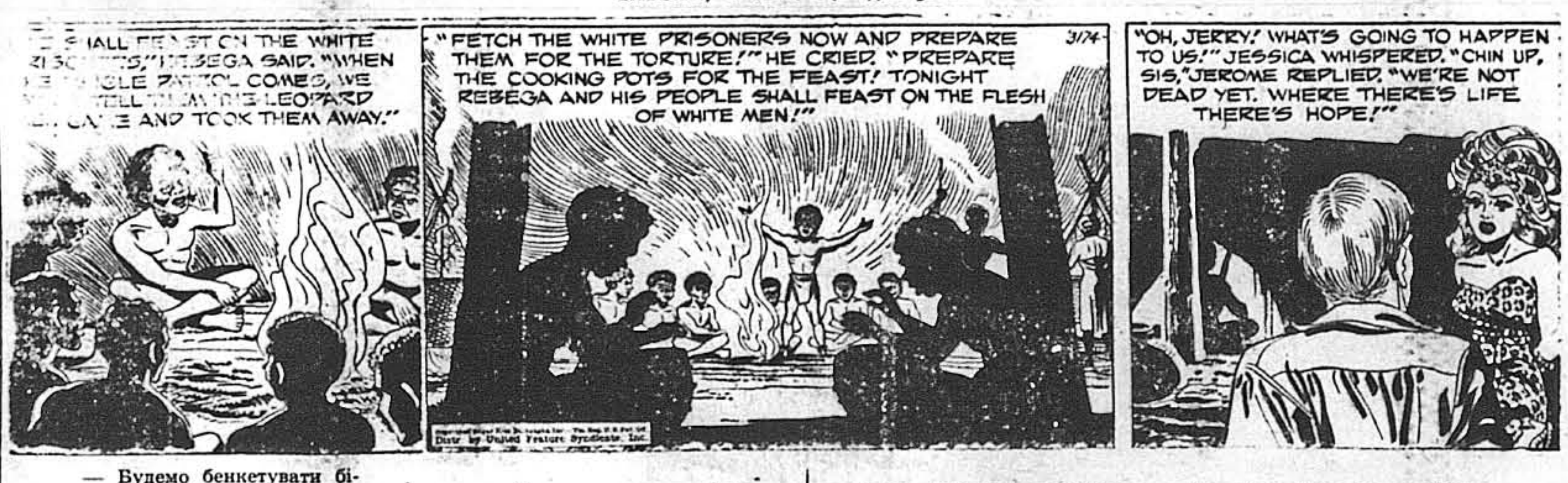
Одинокий представник найкращих швайцарських годинників „ОМЕҐА" в самому серці української громади на півночі поручає найновіший модель „ОМЕҐА АВТОМАТІК" годинник, що самий накручується.
Ціна від $71.50 і вище.
Великий вибір гарних 14-каратових виробів з золота і срібла на дарунки з різних нагод. Ми тішимося вже 39 років великою українською клієнтелею не лише в Шікаґо, але й висилаємо по всій Америці на C. O. D. замовлення. Гарантуємо і звертаємо гроші, якщо нема 100% задоволення. Догідні сплати без відсотків. Говоримо по-українськи! Приходьте, телефонуйте, замовляйте поштою:
M. J. HARRIS JEWELER,
1949 W. Chicago Ave., Chicago, Ill.
Tel. Seleey 3-5753

УВАГА! ВУНСАКЕТ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ!
ЗАБАВА
НЕДІЛЯ, 25-го ЖОВТНЯ 1953
год. 3-та в залі 540 Blackstone St.
Запрошуємо всіх.
КОМІТЕТ
Укр. Кат. Церкви у Вунсакет.

Ділюся сумною Вісткою з Приятелями, що дня 9. жовтня 1953 р., після довготривалої і тяжкої хвороби упокоїлася в Бозі на 45 році життя моя Найдорожча Дружина
бл. п. ОЛЕКСАНДРА МАКСИМОВИЧ
Похорон відбувся 12. жовтня 1953 р. в Рачестер, Н. Й.
Покійна походила родом із м. Дружковка на Харківщині, Східня Україна.
Прибитий горем
муж ОСИП.

МИ ЩЕ МАЄМО ОБМЕЖЕНИЙ ЗАПАС ПЛАТІВОК
„НАТАЛКИ ПОЛТАВКИ"
Щоб уникнути розчарування, замовляйте негайно!
STINSON records
ПОВНА ОПЕРА
17 нерозбивальних платівок в чудовому шкіряному альбомі, наспівана визначними силами Київської Опери.
СПЕЦІЯЛЬНО $15.00
Альбом можна замовити у Вашій місцевій музичній крамниці, або написати до нас (залучивши до замовлення чек або моні ордер).
Постачання по всіх країнах. Домагайтесь повного Каталога українських і російських плит СТІНСОНА в найближчій крамниці, або пишіть за ними до:
Union Square Music. Inc.
27 UNION SQUARE WEST, NEW YORK 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 3174. Ще один риск.



— Будемо бенкетувати білими людьми, — сказав Ребеґа. — Коли прийде патруля з джунґлі, ми скажемо їм, що леопардолюди прийшли і їх забрали.

— Іди тепер по білих людей і приготуй їх на тортури! — він кричав. — Приготуй горшки на варення на бенкет! Ввечері Ребеґа і його люди будуть бенкетувати м'ясом білих людей!

— Ах, Джеррі! Що то може з нами статися! — шепотала Джессіца. — Тихо, сестро — відповів Джером.

— Ми ще не мертві. А де є життя — там є і надія!

ТРЕТЯ КНИГА СПОМИНІВ З ДІЇ УПА!!!
КУПУЙТЕ ВСІ!!! ◄ ► ЧИТАЙТЕ ВСІ!!!
„СПОМИНИ ЧОТОВОГО УПА ОСТРОВЕРХА"
Це книга споминів про героїчну Лемківщину, що протиставилася наїздові червоного окупанта.
Це спомин про гордих синів і дочок Лемківщини, що зі зброєю в рядах УПА боронили своєї Батьківщини.
Читайте цю книгу всі, бо в ній побачите дійсну Воюючу Україну!
► Книжку висилаємо за попереднім вплаченням ціни $1.50. ◄
Жадайте у всіх українських книгарнях, або замовляйте в Представництві В-ва:
YAROSLAW KLYM, 114 East 11th Street, New York 3, N. Y.

НЮАРК, ФИЛАДЕЛФІЯ!
За ініціятивою Комітету Допомоги Родині Миколи Куліша
ТЕАТРАЛЬНА ГРУПА МІСТА НЮ ЙОРКУ
ставить комедію Миколи Куліша п.н.:
„МИНА МАЗАЙЛО"
Вистава присвячується:
Тьотям Мотям з Москви, Дядькам Панасам з Кобиляк, Бароновим-Козіно, Мазайлам, Мазєніним і всім іншим „малоросам-федералістам".
Вистави відбудуться:
В НЮАРКУ В НЕДІЛЮ, 25. ЖОВТНЯ 1953 Р., Українська Централя, 180 Віліям вул.
У ФИЛАДЕЛФІЇ В НЕДІЛЮ, 8. ЛИСТОПАДА 1953 Р. Горожанський Клюб, Франклін вул.
► Початок вистав 6:30 год. вечора. ◄
Подробиці в афішах і повторних оголошеннях.